

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Povědomí mladých lidí o náboženských sektách a hnutích v ČR

Vypracoval: Eliška Marková
Vedoucí práce: Mgr. Marek Šebeš, Ph.D.

České Budějovice 2021

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma Povědomí mladých lidí o náboženských sektách a hnutí v ČR jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, červenec 2021

Podpis

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce Mgr. Marku Šebešovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a za čas, který mi věnoval při této práci. Dále děkuji všem, kteří se podíleli na vyplnění anonymního dotazníku. A v neposlední řadě děkuji mé rodině, v čele s mou sestrou, která se mnou měla svatou trpělivost.

BIBLIOGRAFICKÉ IDENTIFIKACE

Jméno a příjmení: Eliška Marková

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Zeměpis, Společenské vědy

Univerzita: Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích

Fakulta: Pedagogická fakulta

Rok studia: 4

Název: Povědomí mladých lidí o náboženských sektách a hnutí v ČR

Abstrakt: Cílem práce je charakterizovat současnou náboženskou scénu v České republice s důrazem na nová náboženská hnutí a sekty a zjistit, jaké o nich mají povědomí a představy mladí lidé. První část práce bude zaměřena na charakteristiku vývoje religiozity v České republice, zasazené do kontextu vývoje náboženství v západním světě (sekularizace, alternativní religiozita atd.). Pozornost bude věnována zejména vzniku a působení nových náboženských hnutí a sekt v ČR. Druhá, výzkumná část práce si klade za cíl prostřednictvím kvantitativního výzkumu zjistit, co si o náboženských hnutích a sektách myslí mladí lidé, konkrétně studenti středních škol. Autorku bude zajímat, jaké jsou jejich znalosti v této oblasti a jaké mají představy a názory vážící se k sektám a novým náboženským hnutím.

Klíčová slova: religiozita, sekularizace, kult, adolescenti

BIBLIOGRAPHY IDENTIFICATION

Name and surname: Eliška Marková

Program of study: B7507 Specialization in Pedagogy

Field of study: Geography, Social sciences

University: University of South Bohemia in České Budějovice

Faculty: Faculty of Education

Year of Study: 4

Title: Young people's awareness of religious sects and movements in the Czech Republic

Abstract: The aim of the study is to characterize the current religious scene in the Czech Republic with emphasis on new religious movements and sects and to find out how are young people aware of and what vision they have about it. The first part of the study will focus on the characteristics of the development of religiosity in the Czech Republic, contextualized of the development of religion in the Western world (secularization, alternative religiosity, etc.). Particular attention will be paid to the origin and operation of new religious movements and sects in the Czech Republic. The second research part of the study aims to find out through quantitative research what young people think about religious movements and sects, specifically high school students. The author will be interested in what their knowledge is in this area and what their visions and opinions are related to sects and new religious movements.

Key words: religiosity, secularization, cult, adolescents

Obsah

1	ÚVOD.....	8
2	TEORETICKÁ ČÁST	9
2.1	Religiozita v České republice.....	9
2.1.1	Náboženství v české legislativě	10
2.1.2	Vývoj křesťanství na území ČR.....	11
2.1.3	Sekularizace po roce 1918	14
2.1.4	Situace po roce 1989, vznik nových náboženských hnutí a sekt	18
2.1.5	Sekularizace v západoevropské společnosti	19
2.2	Mladí lidé a religiozita	22
2.3	Nová náboženská hnutí a sekty	23
2.3.1	Pojem sekta	23
2.3.2	Definice sekt	23
2.3.3	Rozdíl mezi náboženským hnutím a sektou	24
2.3.4	Všeobecné znaky sekt.....	25
2.3.5	Dělení sekt	26
2.4	Charakteristika vybraných sekt.....	28
2.4.1	Svědkové Jehovovi	28
2.4.2	Mormoni	29
2.4.3	Haré Krišna	31
2.4.4	Satanismus	32
2.5	Nebezpečí sekt a náboženských hnutí.....	33
2.5.1	Medializované kauzy týkající se náboženských hnutí a sekt v ČR	34
3	PRAKTICKÁ ČÁST	37
3.1	Cíle, úkoly práce a hypotézy	37
3.1.1	Cíl práce.....	37
3.1.2	Úkoly práce.....	37

3.1.3	Hypotézy	37
3.2	Metodologie	38
3.3	Výzkumný soubor	39
3.4	Výsledky	42
3.5	Vyhodnocení hypotéz.....	51
3.6	Diskuze.....	52
4	ZÁVĚR	56
5	POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA	57
6	SEZNAM GRAFŮ	65
7	PŘÍLOHY	66

1 ÚVOD

Tématem bakalářské práce je povědomí mladých lidí o náboženských sektách a hnutí v České republice. Téma alternativní religiozity, náboženských sekt a hnutí je od vzniku České republiky stále více populární. Důvodem je, že zde máme náboženskou svobodu, lidé pomalu přestávají věřit církevním institucím a uchylují se k novým a nevšedním myšlenkám, pramenících z nových náboženských hnutí a sekt. Bakalářskou práci budu směřovat k mladým lidem, protože podle mých zkušeností to naopak vypadá, že se jich téma náboženských sekt a hnutí, a celkově náboženství, vůbec netýká. Proto chci zjistit, jak je tomu doopravdy.

Cílem práce bude tedy čtenáře seznámit s náboženskou scénou, konkrétně se scénou týkající se náboženských sekt a hnutí.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. V teoretické části se budu zabývat celkovou religiozitou v České republice a religiozitou mladých lidí. Budu zkoumat, zda se česká společnost stala sekularizovanou i ve srovnání se západní Evropou, budu charakterizovat pojem náboženské hnutí a pojem sekta a hledat v nich rozdíly. Budu popisovat vybraná náboženská hnutí a sekty a v neposlední řadě se budu zabývat jejich potenciálním nebezpečím.

V praktické části budu pomocí dotazníku zkoumat, jaké znalosti mají mladí lidé o náboženských sektách a hnutí, jaké s nimi mají zkušenosti a co si pod jednotlivými pojmy představují.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Religiozita v České republice

Velký sociologický slovník (1996, s. 921) definuje religiozitu jako „*souhrnné označení vlivů náboženství na vědomí a chování jednotlivců i společnosti. Je to souhrnný výraz pro náboženské citění, postoje a chování*“. Jejím hlavním tématem je tedy náboženství, které ale už tak snadno definovatelné není. Dokonce někteří autoři religionistických textů ho odmítají definovat úplně kvůli tomu, že nelze stanovit obecně závaznou definici a přenechávají úkol definovat náboženství lidem. Etymologie hledá původ slova, náboženství se má tedy vztahovat na boží skutečnost. Genetické definice hledají pomoc v mimonáboženských kořenech. Funkcionálně orientované definice charakterizují náboženské procesy v lidské mysli, životě jednotlivce nebo společnosti. Definice religionistů zůstávají vědomě na popisné úrovni, a tím umožňují mezi náboženské systémy zařadit vše, co je transcendentní (Štampach, 2008, s. 28–30).

Důležité je odlišit od sebe pojmy *religiozita* a *spiritualita*. Spiritualita je vnitřní stránka zbožnosti, popisuje osobní vnímání posvátného a vysvětluje motivaci našeho chování. Religiozita se zakládá na spiritualitě, vyjadřuje náboženské konání veřejnosti (Děkanovská, 2015, s. 13–14).

Česká republika se s druhým nejnižším podílem občanů hlásící se k nějaké náboženské organizaci často označuje jako jeden z nejméně věřících národů v Evropě (Děkanovská, 2015, s. 11). Výsledky sčítání lidu v roce 2011 ve srovnání s výsledky z roku 2001 ukázaly, že vývoj věřících obyvatel vykazuje trvalý pokles. 3,6 miliónu obyvatel České republiky je bez vyznání nebo bez náboženské víry (34,2 % populace). K různým církvím a náboženským společnostem se přihlásilo necelých 1,5 miliónů obyvatel (13,9 %). Věřících, kteří se ale nehlásí k žádné církvi ani náboženské společnosti, se označilo 707 tisíc osob (6,7 %). Celkově se tak k nějaké víře či vyznání přihlásilo 2,1 miliónů obyvatel České republiky (20,6 %). Vzhledem k tomu, že kolonka „náboženské vyznání“ není ve Sčítání lidu, domů a bytů povinná, 4,7 miliónu obyvatel (45,2 %), na tuto otázku neodpovědělo (Český statistický úřad, 2014).

Když ale ohlédneme ze statistik pocházejících ze sčítání lidu domů a bytů a vezmeme v potaz výzkumy sociologů náboženství (například publikace *Náboženství v České republice na prahu 3. tisíciletí* od Dany Hamplové, 2013), zjistíme, že Češi vyznávají velké množství náboženských představ. Podle průzkumu Eurobarometr

z roku 2010 16 % Čechů věří v Boha, 44 % věří v nějakou nadpozemskou sílu a 37 % nevěří v nic (Europeans and Biotechnology, 2010). Sociologické výzkumy také ukazují, že Češi mají spíše odpor k církevním institucím. Příkladem mohou být lidé, kteří vyznávají křesťanskou víru. Ve skutečnosti jich je mnohem více, jen popírají příslušnost k církevní organizaci. Náboženské představy Čechů jsou velmi pestré a nelze tvrdit, že by většina z nich vůbec nevěřila nebo odmítala něco posvátného (Děkanovská, 2015, s. 14).

Největší zastoupení má v České republice církev Římskokatolická, k ní se v roce 2011 přihlásilo 1,1 miliónů obyvatel (10,4 %). Druhé místo s 52 tisíci obyvateli obsadila Českobratrská církev evangelická (0,5 %) a třetí největší církev je Pravoslavná církev v českých zemích s 21 tisíci obyvateli (0,2 %). K Pravoslavné církvi se hlásí převážně Češi s ruskými nebo ukrajinskými kořeny. Tyto tři církve patří k největším už od roku 1921. Další církve, které mají v ČR větší počet věřících než 10 tisíc, jsou Svědkové Jehovovi (13 tisíc obyvatel) a Církev bratrská (11 tisíc obyvatel), která je nejrychleji rostoucí církví v ČR (Český statistický úřad, 2014).

Religiozita stoupá na našem území od severozápadu k jihovýchodu, nejvíce věřících nalezneme v okrese Uherské Hradiště. Nejvíce aktivních věřících je ve městě Valašské Klobouky (29,6 %), nejméně v Kladně, Sokolově a Rakovníku (0,6 %), to ukazuje účast na bohoslužbách zaznamenávána katolickou církví při sčítání v kostelech. Věřící obyvatelé jsou většinou starší lidé, žijící v menších sídlech (Brotánková, 2004).

2.1.1 Náboženství v české legislativě

Náboženská svoboda je v České republice deklarována *Listinou základních práv a svobod*, zabezpečuje mimo náboženské svobody také svobodu projevu náboženského přesvědčení a svobodu náboženských institucí.

Postavení a registrace církví a náboženských společností upevňuje *zákon č. 3/2002 Sb.* Církev a náboženská společnost je definována jako „*dobrovolné sdružení osob s vlastní strukturou, orgány, vnitřními předpisy, náboženskými obřady a projevy víry, založené za účelem vyznávání určité náboženské víry, ať veřejně nebo soukromě, a zejména s tím spojeného shromažďování, bohoslužby, vyučování a duchovní služby.*“ Tento zákon určuje podmínky, za kterých církve a náboženské společnosti získají právní postavení a mimo jiné stanovuje, že svými činnostmi a učením

nesmí ohrožovat práva a svobody jednotlivce, nesmějí využívat psychický a fyzický nátlak k vytvoření závislosti a ke vstupu nebo výstupu do církve nikdo nesmí být nucen.

Navrhnout registraci církve nebo náboženské společnosti mohou nejméně tři fyzické osoby starší osmnácti let, které jsou občany České republiky nebo jsou to cizinci, ale mají v České republice trvalý pobyt. Dále potřebují alespoň tři sta podpisů od členů církve nebo náboženské společnosti. Po registraci se stávají právníckými osobami. K plnění svého poslání mohou vyučovat a vychovávat své duchovní i laické pracovníky ve vlastních školách. Registrovaní druhým stupněm (po deseti letech od registrace a s cca 10 500 podpisy) získávají tzv. zvláštní práva, například právo zakládat školy, uzavírat sňatky, právo na financování nebo právo duchovního na zpovědní tajemství. V České republice se nachází 42 registrovaných církví, jejich seznam je uveden v příloze č. 1.

Kromě církví a náboženských společností mohou v České republice působit náboženské skupiny, ty jsou registrovány podle nového občanského zákoníku (*zákon č. 89/2012 Sb.*) jako nadace, spolky a občanská sdružení.

Z právního hlediska je důležité zdůraznit, že registrace nemá na náboženský život skoro žádný vliv, sdružovat se mohou i neregistrované skupiny. Většinová společnost vnímá registrované náboženské skupiny jako důvěryhodnější, protože má pocit, že jejich spolehlivost zaštiťuje stát. Demokratický stát ale nemůže zasahovat do vnitřních záležitostí náboženských společností (Vojtíšek, 1998, s. 17–18).

2.1.2 Vývoj křesťanství na území ČR

Za tradiční náboženství je v České republice považováno křesťanství, které bylo dříve bráno jako židovská sekta. Židé mají postavu Ježíše za pouhého proroka, zatímco Nový zákon jej vidí jako syna božího. Křesťanství mělo na našem území zásadní vliv k vytváření tradic (například slavení vánočních a velikonočních svátků), proto bychom se měli zabývat jeho stručným vývojem.

Za dobu vlády panovníka Mojžíra I. začaly na našem území působit křesťanské misie, které sem přicházely z Bavorska a Salzburska. Nejdříve nové náboženství akceptoval kníže s rodinou a jeho vojenská družina. Prostý lid i nadále ctil pohanská božstva. Kníže Rostislav, Mojžírovův nástupce, si za účelem vyvážení vlivu Východofranské říše vyžádal křesťanskou misii ze Soluně. V jejím čele stáli

roku 863 Konstantin (Cyril) a Metoděj. Kromě změny náboženské, kdy na území obývaném Slovany žili lidé v kmenech a věřili v mnohobožství, to znamenalo i změnu společenskou (slovanský jazyk, hlaholice, překlady bohoslužebných textů, Nového zákona, a pravděpodobně i celé Bible, Večerka, 1996, s. 32). Dalším panovníkem Velkomoravské říše se roku 871 stal kníže Svatopluk I., který tíhl zpět k latině, a po Metodějově smrti vyhnal ze země všechny jeho žáky (Čornej, Pokorný, 2000, s. 6–7).

Ke konci devátého století začalo v naší zemi křesťanství vzkvétat. Prvním pokřtěným Přemyslovcem se stal Bořivoj I. a jeho choť Ludmila, která byla později zavražděna svou sestrou Drahomírou, a stala se tak první českou sveticí. Kníže Bořivoj založil kostel Panny Marie v Praze, za výstavbu dalších kostelů se zasloužil svatý Václav. První klášter, který byl určený pro benediktýnky, založila v roce 970 Mlada, sestra Boleslava II. Roku 973 bylo zřízeno pražské arcibiskupství, hlavou byl Sas Thietmar. O devadesát let později vzniká samostatné Olomoucké biskupství. Snahu pohanů o nepřijetí křesťanství zastavila Břetislavova dekrety v roce 1039, kdy se všechny pohanské zvyklosti, víry, pověry a kouzla staly trestnými. Zakládání klášterů a kostelů umocňovalo křesťanství, které postupně zasahovalo do běžného každodenního života (Čornej, Pokorný, 2000, s. 8–12).

Ve 12. století se již běžně v kostelech konaly křty, svatby i pohřby. Později, počátkem 13. století, se také začaly upevňovat vztahy mezi církví a panovníkem, největší podíl na tom měl biskup Ondřej a český král Přemysl Otakar I. Výsledkem jejich jednání byla menší závislost církve na panovníkovi, velká část kostelů náležela duchovním (Štampach, 1992, s. 59–63).

Ve 13. a 14. století úroveň církve a církevní moci stoupá, papež Inocenc II. zavedl celibát, konaly se poutě, rozvíjely se řeholnické stávající řády a vznikaly řády nové, žebravé. Farní kostely se i v menších sídlech staly centrem náboženské i společenské činnosti. Karel IV. zařídil, aby tehdejší papež Klement VI. povýšil pražské biskupství na arcibiskupství. Prvním arcibiskupem se stal Arnošt z Pardubic, který se zasloužil o založení pražské univerzity. Pod pražské arcibiskupství spadalo biskupství olomoucké a litomyšlské. (Štampach, 1992, s. 59–63).

15. století je známé krizí církve. Do zemí Koruny české, které byly jedny z nejrozvinutějších středoevropských států, se dostalo husitství. To se snažilo v čele s mistrem Janem Husem církev reformovat. Mistr Jan Hus se snažil o zrušení odpustků

(vykoupení se z hříchů), kritizoval násilí, kterým církev prosazovala svou moc, a papežská schizmata (trojpapežství Jana XXIII, Benedikta XIII a Řehoře XII.). Roku 1415 byl předvolán před církevní koncil do Kostnice, kde ho usvědčili z kacířství a 6. července upálili. Násilná smrt mistra Jana Husa zapříčinila nesmiřitelnost jeho přívrženců ke koncilu a k celkovému nespokojení s organizací církve (Čornej, Pokorný, 2000, s. 21, 22) To vedlo k husitským válkám, konfliktům mezi katolíky a husity. Součástí válek byly čtyři křížové výpravy. Vypjatou situaci ukončil až Basilejský koncil *kompaktátou* (v roce 1436), která zrovnoprávnila přijímání pod jednou i pod obojí a povolovala přijímání z kalicha (Čornej, Pokorný, 2000, s. 24). Každá osoba se tedy mohla rozhodnout, zda bude katolíkem nebo husitou a z Českého království a Moravského markrabství se stalo *Království dvojího lidu*. Z této reformace vznikla protestantská církev Jednota bratrská, která na našem území působí i dnes (Štampach, 1992, str. 61).

V 16. století se náboženská situace sice uklidnila, to ale netrvalo dlouho, navíc došlo k vyostření vztahů mezi královskými městy a šlechtou. To ukončila *Svatováclavská smlouva* (roku 1517), podle níž se panovník dělil o politickou moc se stavy. Novým panovníkem se stal Ferdinand I. Habsburský, s kterým katolická církev, na úkor církve kališnické a nové reformační církve (luteráni, později kalvinisté, nikolaité, anabaptisté), posilovala. Ferdinand I. pozval do českých zemí řád jezuitů a obsadil české arcibiskupství (Čornej, Pokorný, 2000, s. 26–27).

9. července 1609 vydal císař Rudolf II. *Majestát na náboženskou svobodu*, který potvrzoval svobodu náboženství v Českém království. Rudolfův majestát překvapivě vyostřenou situaci neuklidnil a napětí mezi evangelickými stavy a katolíky vyvrcholilo v pražskou defenestraci (rok 1618) následovanou třicetiletou válkou. Stavovské vojsko bylo 8. listopadu 1620 poraženo v bitvě na Bílé hoře a 27 vůdců stavovského povstání bylo exemplárně popraveno v Praze na Staroměstském náměstí. Po zbytek 17. století probíhá rekatolizace, znovuoברcení nekatolíků na římskokatolickou víru, a germanizace, prosazování němčiny (Čornej, Pokorný, 2000, s. 27–30).

Od počátku 18. století se začala ekonomika ve městech i na vesnicích vzpamatovávat z důsledků třicetileté války. Vláda Habsburků se nese v duchu reforem, Marie Terezie zrušila nevolnictví v Čechách a zavedla povinnou školní docházku (Čornej, Pokorný, 2000, s. 34). Císař Josef II. vydal *toleranční patent*, který umožnil existenci dalších tří křesťanských vyznání – augsburského (luterského), helvetského

a řeckopřavoslavného. V roce 1918 se vyznavači helvétské víry spojili s vyznavači augsburské víry a vznikla Českobratrská církev evangelická (Českobratrská církev evangelická, 2016).

Od druhé poloviny 18. století na církev dohlížel stát, rušily se kláštery, které se nezabývaly vyučováním, vědou nebo péčí o nemocné a z klášterních budov se staly kasárny a továrny. Byla přeorganizována biskupství a stavěly se nové kostely a farnosti. Kněží byli považováni spíše za státní úředníky, kteří měli povinnost oznamovat lidem nové vyhlášky a nařízení, a vést matriku. Mimo církevní sňatek byl povolen i sňatek státní. Do čela národního obrození se dostala řada kněží, kteří s „josefinismem“ bojovali převážně ve vesnicích, kde vyučovali v českém jazyce, půjčovali literaturu a psali knihy a časopisy (Nešpor, 2010, s. 17–18).

V 19. století se církev zaměřila především na sociální a charitativní činnost, provoz sirotčinců, nemocnic a chudobinců. Právo provozovat školy ztratila (Štampach, 1992, s. 63). V roce 1850 byly vydány zákony, které upravovaly vztah mezi církví a státem. Biskupové měli povoleno komunikovat s papežem přímo, vynášet církevní tresty a katolické náboženství mohli vyučovat jen osoby pověřené biskupem. Církev byla finančně závislá na státu (Nešpor, 2010, s. 21–22).

Do českých zemí začaly pomalu proudit nové náboženské uskupení (například Katolická moderna, Spolek volných myslitelů), ta se však ukázala jako bezvýznamná. V roce 1874 vznikl zákon, který upravoval legalizaci nových náboženských skupin, došlo k obnovení Jednoty bratrské a Starokatolická církev byla uznána. Ostatní evangelické církve fungovaly jako spolky, protože už byl uzákoněn stav bez vyznání. Katolíci se začali angažovat politicky, založili Křesťansko-sociální stranu a Stranu katolickónárodní (Nešpor, 2010, s. 23).

2.1.3 Sekularizace po roce 1918

Po vzniku Československa se Římskokatolická církev nesetkala s přijetím, byla považována za církev Rakousko-uherskou a prohabsburkou. Nastaly masivní odchody, které byly doprovázené vandalismem na sochách (například mariánský sloup na Staroměstském náměstí v Praze, který byl vystaven na počest vítězství katolíky nad protestanty) a hesly „Pryč od Říma“ nebo „Řím musí být souzen a odsouzen“ (Šoltész, 1990, s. 137–140.). Z církve odešlo 1,5 miliónů lidí, převážně do nově vzniklé Československé církve, uznané státem v roce 1920, nebo do Českobratrské církve

(www.ccsb.cz). Dle prvního československého sčítání lidu v roce 1921 se 8, 2 miliónů obyvatelstva přihlásilo k římskokatolickému vyznání, k evangelickému se přihlásilo 400 tisíc, z toho 230 tisíc k Českobratrské církvi (Český statistický úřad, 2001)

Římskokatolická církev nezažívala problém jen ze strany občanů, musela se vyrovnat i s vlastní krizí. Vedení církevních záležitostí převzal spolek Jednota katolického duchovenstva, ten byl ale rozpuštěn novým pražským arcibiskupem Františkem Kordačem, který nesouhlasil s novými reformními návrhy (Butta a kol., 2010, s. 26).

V roce 1919 započala v Československu pozemková reforma, která měla kromě posílení pozic majoritní části národa proti německé minoritě také odloučit církev od státu. To potvrzoval návrh zákona z roku 1920 o odluce církve od státu. Římskokatolická církev sice přišla o 10 % svého majetku, ale k oddělení nedošlo. Bylo to dáno tím, že většina slovenského obyvatelstva byla katolického vyznání a pro novou vládu by to znamenalo problémy ve vlastní politice státu. Stát tedy uzavřel se Svatým stolcem dohodu, která upravila jmenování biskupů a hranice církevních provincií (Modus vivendi, 1928).

Katolíci z Čech a Moravy projevíli solidaritu a nacionalismus při okupaci. Duchovní a řeholní sestry kritizovali nacistický režim, poukazovali ve svých kázáních na nelidskost a patřili k domácímu i zahraničnímu odboji. Byli například v odbojových skupinách petiční výbor „Věrní zůstaneme“, Obrana národa nebo v Ústředním vedením odboje domácího (Kaplan, 1993, s. 12). Podporu Čechům vyjádřil i kardinál a arcibiskup Karel Kašpar a dalších 371 českých katolických kněží, kteří byli v době války pronásledováni nacisty. 260 z nich prošlo koncentračními tábory, 8 bylo popraveno a 65 z nich zemřelo ve vězeních a koncentračních táborech. Konkrétně můžeme jmenovat J. Štemberu, O. Stanovského, M. Kubáně nebo J. Berana a Štěpána Trochtu, kteří byli po válce jmenováni Vatikánem. Církev se ale musela rozdělit, protože Slovenská republika se stala v důsledku nacistické agrese klerofašistickou prezidentskou republikou (Vlček, 2011).

V období mezi druhou světovou válkou a únorem 1948 se postoj státu a církve zdál stabilní. Církev se navracela do společenského života. Nová vláda vyhlásila ve svém programu politické, sociální, ekonomické a kulturní reformy, v nich zajišťovala svobodu náboženského vyznání, ale zasahovala do církevní organizace, a to především do církevních škol a majetku. Ještě než se roku 1948 dostala Komunistická strana k moci, určila si na stranickém sjezdu roku 1946 jaký postoj k církvi bude zaujímat.

Záleželo na tom, jak se bude církev zasluhovat o budování lidově demokratického státu. Až 70 % voličů Komunistické strany patřilo k nějaké církvi, proto nebylo možné veřejně proti církvi vystoupit - znamenalo by to ztrátu voličů (Kaplan, 1993, s. 11).

Komunistický režim se v únoru 1948 ujal vedení státu a netoleroval žádné nekomunistické, demokratické, křesťanské a celkově náboženské tradice. Úhlavním nepřítelem státu byla katolická církev, proto byla přijata opatření, která se jí pokusila zničit. Stát konfiskoval církevní majetek v Sudetech a mnoho církevních spolků (hlavně slovenských) se stalo terčem útoků, protože údajně spolupracovali s fašistickým režimem. Státní úřad pro věci církevní, který byl zřízen v roce 1949, nechal církev reorganizovat a začal perzekuovat osoby, které byly pro režim nebezpečné (Kaplan, 1993, s. 19).

Komunisté brali, stejně jako Karl Marx, náboženství jako opium lidstva. Podle nich je náboženství „*povzdech utlačeného tvora, cit bezcitného světa, duch bezduchých poměrů*“, je to tedy něco matoucího, co nejde dohromady s člověkem, který je uvědomělý. To byl jeden z důvodů, proč režim chtěl, aby se společnost stala ateistickou (Jandourek, 2018). Dalším důvodem bylo, že katolická církev byla napojena na Vatikán a tím pádem i na demokratické země západu. Protestantské církve, včetně církve pravoslavné, nedělaly režimu takové starosti, protože nebyly jednotné.

Aktivní věřící nemohli být členové strany a jejich děti neměly právo na vzdělání. Zrušil se nezávislý církevní tisk, církevní řády, věznili a mučili se církevní hodnostáři a znemožnilo se jmenování do církevních úřadů (Nešpor, 201, s. 81–82).

Snaha vytlačit věřící ze společného života vyústila v propagandu, která se projevila i v poklesu religiozity – ubývalo církevních svateb, pohřbů a křtů, klesala účast na bohoslužbách a církevních obřadech. (Nešpor, 201, s. 81–82). Komunistická ideologie odstranila všechny náboženské prvky z řady svátků. Chtěla mít kontrolu nad občany, a proto prosadila zákon č. 93/1951 Sb. o státním svátku, o dnech pracovního klidu a o památných a významných dnech. Jediným státním svátkem byl prohlášen 9. květen. Nový rok, Velikonoční pondělí, Svátek práce, 28. říjen (Den znárodnění) a první a druhý svátek vánoční se staly dny pracovního klidu. Režim cílil převážně na mládež, kterou se snažil odnaučit slavit náboženské slavnosti. Z Ježíška se stal děda Mráz (narostly mu vousy a vyrostl) a z Velikonoc se staly svátky jara. Nejdůležitějšími oslavami se staly ty květnové – 1. květen (svátek práce), 5. květen (Povstání českého lidu) a 9. květen (den osvobození sovětskou armádou).

Na těchto akcích byla povinná a kontrolovaná účast. Průvod byl doprovázen alegorickými vozy a vlajkami Československa, SSSR a dělnického hnutí (Kindlová, 2021).

V roce 1968 došlo k projednání církevních záležitostí. Vzniklo hnutí Dílo koncilové obnovy, které sdružovalo biskupy, kněze i neodborníky, a snažilo se obnovit katolickou církev v Československu a zabránit modernizaci církve. Hnutí odkazovalo na Druhý vatikánský koncil. Významnou osobností se stal arcibiskup František Tomášek, který Dílo koncilové obnovy podpořil. Ústavní výbor KSČ ale vznik Díla koncilové obnovy nedovolil, a tak se hnutí v srpnu 1968 rozpouští (Hanuš, 2005, s. 67).

Ke snaze demokratizovat a humanizovat církev došlo i v Církvi československé husitské. Bylo vydáno memorandum, ve kterém byl kladen důraz na svobodné rozhodování, svobodné církevní volby ale i například na zrušení cenzury, navrácení církevního majetku nebo postavení teologických fakult na stejnou úroveň s ostatními vysokoškolskými fakultami (Hanuš, 2005, s. 12).

V lednu 1977 vznikla Charta 77, kterou podporoval i již zmíněný arcibiskup František Tomášek. Charta 77 kritizovala stát za nedodržování lidských a občanských práv, ke kterému se zavázal při podpisu Závěrečného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Ten obsahoval deklaraci deseti zásad, z nichž jedna byla *respektování lidských práv a základních svobod včetně svobody smýšlení, svědomí, náboženství nebo přesvědčení*.

V tomto období začali katolíci pořádat poutě a shromáždění. Nejvýznamnější byla 7. července 1985 národní pouť na Velehradě uskutečněná k výročí 1 100 let od smrti sv. Metoděje. Je považována za největší shromáždění proti komunistickému režimu až do sametové revoluce. I přes snahu komunistické strany zredukovat počet účastníků na co nejmenší číslo, zúčastnilo se jí zhruba 150 tisíc věřících (Hanuš, 2005, s. 63–66).

Podle legendy, že v českých zemích bude dobře, až dojde k blahořečení svatořečení Anežky České, se tisíce lidí z Československa vydalo do Říma, kde dne 12. listopadu 1989 skutečně papež Jan Pavel II. Anežku Českou blahořečil a přispěl tím k symbolickému ukončení totalitního režimu v Československu (letos uplyne 30 let od svatořečení Anežky České, 2019).

2.1.4 Situace po roce 1989, vznik nových náboženských hnutí a sekt

Ačkoli po pádu komunistického režimu došlo k poklesu religiozity, zaznamenala česká (tehdy ještě československá) náboženská scéna řadu nových náboženských hnutí. Komunistický režim značně omezil náboženskou činnost, ale hájil se tím, že stát náboženské společnosti podporoval finančně, a proto měl na dohled náboženské scény právo. Před rokem 1989 bylo v České republice povoleno 18 náboženských společností (v příloze č. 2 lze nalézt seznam náboženských společností před rokem 1989). V roce 1990 byla ještě povolena činnost tzv. mormonům (Církev Ježíše Krista Svatých posledních dní). Byla přijata Listina základních práv a svobod a nové zákony (č. 159/1989 Sb. a č. 16/1990 Sb.), které odstraňovaly proticírkevní opatření a zakazovaly zásahy státu do společnosti. Důležitým zákonem byl Zákon č. 308/1991 o „svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností“ (Vojtíšek, 1998, s. 16–17).

Po sametové revoluci se náboženství opět stalo součástí veřejného života, ale také se vytvořila velká očekávání, která se týkala nového místa náboženství ve společnosti. Tato očekávání rozdělujeme do dvou rovin. První rovina se týká tradičních církví. Ty místo toho, aby se přizpůsobily a reagovaly na rychlost vývoje společnosti, začaly řešit církevní restituce a své vnitřní problémy týkající se spolupráce některých svých členů s komunistickým režimem. Dalším jejich problémem byla nevzdělanost kněží. Druhá rovina očekávání hledala nějaké univerzalistické, humanistické a tolerantní náboženství. Nakonec si jedinci brali z každého náboženského směru jen pozitivní prvky, kterými se nechávali ovlivňovat. Posléze došlo k postupnému slábnutí náboženství, protože společnost začala hledět spíš na ekonomický úspěch (Lužný, 1999, s. 115).

Dvacáté století bylo považováno za nejhlubší náboženský úpadek v dějinách. Ten byl po příchodu demokracie vystřídán vlnou zájmu o náboženské a duchovní hodnoty. Společnost nyní zajímají nové alternativní směry ve všech oblastech, od alternativní medicíny, přes alternativní pedagogiku až k alternativním náboženstvím (Štampach, 2008, s. 159).

Tradiční církve nevyužily zájem o křesťanství, který na začátku 90. let v české společnosti panoval. Nedokázaly oslovit hlavně mladou generaci z větších měst, ta proto tíhla k novým náboženským společnostem, které s sebou nesly celou řadu nových myšlenek a dokázaly odpovědět na nově vzniklé ekonomické, kulturní, sociální

a náboženské otázky. Do veřejného povědomí se dostaly především kvůli mediím, která upozorňovala, že u nich dochází k tzv. brainwashingu, zneužívají náboženství k manipulaci a ekonomickému zisku. Na tento popud vznikla tzv. antikultovní hnutí, která před nebezpečím varovala (Nešpor, 2010, s. 119).

Ze severní Ameriky a západní Evropy se k nám pomalu dostávala panika a nedůvěra, proto většina nově vzniklých náboženských hnutí rychle zanikla. Mezi „tradiční“ náboženské instituce, které byly i státem zaregistrované, se dostala Náboženská společnost Svědkové Jehovovi, Haré Krišna a některé buddhistické společnosti (například Buddhismus Diamantové cesty), všechny ale mají kořeny na našem území už před rokem 1989 (Nešpor, 2010, s. 119-121).

Výzkum ISSP z roku 2008 ukázal, že naprostá většina populace České republiky nevěří v Boha, ale věří v jiné religiózní představy nezaložené na církevní a křesťanské tradici. Fenomén nadpřirozena je čím dál více populární, lidé věří například věštcům, amuletům, horoskopům nebo léčitelům. To potvrzuje i zájem o „spirituální“ literaturu. Mezi nejprodávanější a nejvyhledávanější knihy patřily psychologické příručky (o minulých životech, o tajných naukách nebo o rozšiřování vlastního duchovního potenciálu a knihy, které se věnovaly „západním alternativám“, např. hnutí New age, návody k alternativním životním stylům (Nešpor, 2010, s. 124).

2.1.5 Sekularizace v západoevropské společnosti

Pojem sekularizace chápeme jako úpadek transcendentních prvků v životě jedince. Náboženství postupně ztrácí svou sílu a lidé začínají při řešení každodenních problémů upřednostňovat empirické poznání proti poznání pramenícího z nadpřirozených sil. Už Auguste Comte (18. století) upozorňoval, že víra v nadpřirozeno ze světa úplně vymizí a hlavním prvkem k pochopení světa se stane věda (Lužný in Sociální studia 6/2002).

Za kořeny sekularizace na území Evropy je považováno období boje o investituru (11. a 12. století), které poprvé oddělilo světský a duchovní prostor a politický řád. Od 16. století je sekularizace považována za jeden z nejvýraznějších faktorů formování států. Byla narušena důležitost církve, kterou už nešlo přijatelně oživit. Důsledkem vznikla myšlenka náboženská tolerance, kterou prosazovali osvícenci (osvícenství kladlo důraz na rozum, lidskou přirozenost, samostatné myšlení jedince,

individuaci a snažilo se o překonání autority církve), a společně s národností otázkou na ni navazovala velká francouzská revoluce (Lébllová, 2009, s. 14). Po velké francouzské revoluci došlo k politickým a územním změnám, ve společnosti se začaly prosazovat modernistické a liberalistické myšlenky, které se společně se vzrůstajícím nacionalismem staly následkem revolucí v roce 1830 a 1848. Tyto změny ovlivnily i vnitrocírkevní život, byl svolán vatikánský koncil, kde se mimo jiné měla projednávat konstituce Dei Filius, která se snažila nalézt cestu mezi vírou a rozumem, což bylo vůbec poprvé, kdy se nějaký koncil vztahem mezi vírou a rozumem zabýval (Lébllová, 2013, s. 360–366).

Michal Lužný a Jolana Navrátilová ve svých studiích tvrdí, že náboženské instituce a s nimi spojené náboženské hodnoty postupně ztrácejí vliv na člověka žijícího v moderní společnosti. Měřítkem ztráty vlivu by mohl být pokles členů církve nebo návštěvnost bohoslužeb (Lužný in Sociální studia 6/2002, s. 111-125). Velký vliv má i přístup společnosti, například ve většině evropských státech není účast na bohoslužbách nijak vyžadována. Naopak například ve Spojených státech amerických bývá účast na bohoslužbách a celkově na náboženském životě velkým působitelem na společenské postavení (Hamplová, 2000, s. 14-18).

Podle Dany Hamplové (2000) lze nalézt propojenost mezi měřítkem sekularizace a pravidelnými návštěvníky bohoslužeb, protože lidé docházející pravidelně do kostela jsou ovlivněni církevními hodnotami.

Dana Hamplová rozděluje evropské státy do tří kategorií:

1. *Státy sekularizované* – největší skupinu tvoří lidé, kteří do kostela, ať už pravidelně nebo nepravidelně, vůbec nechodí a nepovažují se za nábožensky orientované. Patří sem například Velká Británie, Nizozemsko nebo Česká republika.
2. *Stát relativně sekularizované* – skupina lidí, kteří do kostela chodí, není tak početná, ale převyšuje skupinu, která do kostela nechodí vůbec. Náboženství zde má hlavně kulturní význam a patří sem například Maďarsko a Norsko.
3. *Státy s vysokým podílem praktikujících věřících* – největší skupina se označuje za silně nábožensky orientované a pravidelně chodí každý týden

do kostela. Naopak je zde jen malé procento lidí, kteří do kostela nechodí vůbec. Patří sem hlavně Polsko a Irsko.

Dalším jevem, který neodmyslitelně patří k sekularizaci a vývoji moderní společnosti, protože proměňuje charakter víry a postoj jedince k víře, je pluralismus. Rozvoj technologií, komunikace, a především cestování a celosvětové migrace s sebou nese míšení kultur. Hodnoty a postoje různých kultur se liší, jak v náboženských otázkách, tak v životním stylu. V demokratických státech je typický multikulturismus, který s sebou přináší spoustu společenských i individuálních problémů, na druhé straně, ale poskytuje svobodnou volbu v oblastech, ve kterých jsme přijímali hodnoty automaticky. Církev, a náboženství celkově, musí bojovat o své příznivce s konkurencí jako jsou nově vzniklá náboženská hnutí nebo filozofické směry. Víra už nemá za úkol odpovídat na otázky vzniklé v různých aspektech života, ale spíše se stala jednou z možností, jak naplnit potřeby jedince (Berger, 1997, s. 30–36).

2.2 Mladí lidé a religiozita

Podle Katolického institutu v Paříži a jeho šetření Europe's Young Adults and Religion z roku 2018 se nejvíce mladých dospělých ve věku 16 až 29 let bez náboženské víry nachází v České republice (až 91 %), v Estonsku (80 %) a ve Švédsku (75 %). Naopak nejvíce mladých dospělých s náboženskou vírou se nachází v Izraeli, Polsku a Litvě. 80 % českých respondentů uvedlo, že se nikdy nezúčastnilo bohoslužeb a 70 % z nich, že nikdy nebyli v kostele.

Ačkoli jen 4 % mladých lidí v České republice uvádí, že je pro ně náboženství důležité (v sousedním Polsku je to 34 %), ateismus u české mládeže není jednoznačný. Mnoho mladých lidí totiž uznává existenci jevů, které nelze rozumově vysvětlit. Na otázku „Jak byste charakterizovali svůj světový názor?“ měli mladí lidé (ve věku 15 až 30 let) vybrat jednu ze sedmi možností. Nejvíce respondentů (41 % se přihlásilo k odpovědi „Jsem ateista, ale věřím v existenci jevů, které nejdou vysvětlit materialisticky“. Nejdůležitější duchovní otázkou, kterou zajímá česká mládež, je otázka posmrtného života, na kterou nadpoloviční většina respondentů odpověděla, že v posmrtný život v nějaké formě věří (Prudký a kol. in Martínek, 2005, s. 73–83).

České prostředí je v oblasti religiozity mládeže velice speciální. Výzkumy se zabývají postojem mladých ke křesťanství a církvi, ale nezahrnují aktivní věřící, které se s žádnou institucí neztotožňují nebo se považují za členy církve, ale nemohou s ní z různých důvodů souhlasit. Proto Michael Martinek (2005, s. 80) vytvořil, podle toho, jak se staví mladí lidé k víře v Boha, tyto skupiny:

1. věřící (s různou představou Boha) – 25 %
2. agnostici – 10 %
3. ateisté věřící v existenci jevů, které nelze materialisticky vysvětlit – 40 %
4. ateisté – materialisté 20 %
5. jiný názor – 5 %

2.3 Nová náboženská hnutí a sekty

2.3.1 Pojem sekta

Slovo „*sekta*“ se pravděpodobně dostalo do evropských jazyků z latinského slova „*secta*“ a původně představovalo skupinu následovníků nějakého učení nebo učitele. Žák následuje svého mistra a odštěpuje a izoluje se částečně od dané společnosti, stává se sektářem (Abgrall, 2000, s. 11). Druhá možnost je, že pochází z odvození latinského slova „*seco*“, což znamená odřezat nebo odříznout. Tyto pohledy na vývoj slova měly za následek, že se vžily dvě významové roviny slova „*sekta*“. První pojmenovává nové skupiny vzniklé odštěpením z tradičního náboženství. Druhou chápeme spíše jako kult nebo hnutí, aby došlo k ochraně původní náboženské scény (Štampach, 2008, s. 182).

2.3.2 Definice sekt

Pojem sekta se vztahuje na malou náboženskou skupinu, která se separovala od většího náboženského uskupení (Enroth 1994, str. 19) a je jedním ze základních pojmů sociologie náboženství, za zakladatele pojmu se považuje Max Weber, a především jeho žák Ernst Troeltsch. Ti vnímají sektu jako exkluzivní sociální skupinu, ve které není členství dáno narozením, ale je to volba dospělého jedince (Vojtíšek, 2004, s. 113–114).

Sektu nelze definovat jednoznačně jednak z důvodu, že se na ni jinak dívají různá náboženství, jinak na ni pohlížíme v běžném životě a jiného obsahu nabývá v akademické obci. Význam sekt a pohled společnosti na ně se také liší v čase a prostoru. Nejjednodušeji bychom sektu mohli definovat z pohledu religionistiky jako proud, který se radikálně vyhranil vůči stávající dominantní ideologii či přesvědčení a odtrhnul se, šlo hlavně o snahu znovuobnovit a očistit dominantní náboženství (Sekta, 2020).

Podle slovníku cizích slov je sekta oddělená, odštěpená ideologická nebo politická skupina oddělující se od nějakého hnutí nebo od společnosti vůbec. Druhý význam sekty udává jako samostatné náboženské společenství odtržené od oficiálních církví pro odlišné učení, obřad aj. (Petráčková, 1995, s. 682).

Malý slovník sekt (1998, s. 106) říká, že „*sektou je míněno odštěpení od větší náboženské společnosti nebo společenství víry a většinou to znamená negativní označení nějaké zvláštní náboženské skupiny a zpravidla naráží na malé přijetí veřejnosti. V poslední desetiletí sloužil tento pojem nesprávně i jako označení pro tzv. nová*

náboženství mládeže, svobodné církve, nová náboženská hnutí. Sekty existují ve všech velkých náboženstvích a velkých společnostech.“

Další definice říká, že sekta je skupina věřících, kteří se nějakým způsobem vydělili z občanské nebo církevní společnosti. Vyjadřuje kritické postoje vůči svým odpůrcům, hlavně vůči oficiálním církvím. Členi sekty překračují oficiální hranice církve (Hora, 1995, s. 76).

Tyto definice ukazují, že sekty lze vymežit minimálně dvěma přístupy. První přístup se pokouší nalézt co nejvhodnější definici pojmu „sekta“ a distancovat se od negativního používání tohoto pojmu. Do této skupiny řadíme například sociology náboženství a religionisty Ivana Štampacha, Dušana Lužného nebo Zdeňka Vojtíška. Druhý přístup prosazuje opuštění pojmu sekta a nahrazením ho neutrálním pojmem například „nově vznikající náboženství“ nebo „charismatická skupina“ (Vojtíšek, 2004, s. 113–114).

2.3.3 Rozdíl mezi náboženským hnutím a sektou

Za náboženská hnutí (též nová náboženská hnutí, alternativní náboženské hnutí apod.) považujeme ta, která vznikla na motivy nové náboženské ideje. Může se jednat o ideu, která je nová jen pro konkrétní území, na které se dostala až postupem času (například mormoni, Svědkové Jehovovi) nebo o všechny nové náboženské novotvary vzniklých kvůli vlivu globalizace a prolínání kultur, odštěpených od tradičních náboženství (Lužný, 1997, s. 26-27).

Vojtíšek (2007, s. 18–19) chápe nová náboženská jako „*hnutí neetablovaná, nezavedená ve většinové společnosti, která ještě nedocílila respektu a jsou odchylkou od tradičního náboženství*“. Náboženská hnutí jsou pro většinovou společnost výzvou, protože protestují proti stávajícím náboženským poměrům a snaží se o hledání alternativy v převažující kultuře a v náboženských institucích (Lužný, 1997, s. 21). Proto je také nazýváme „nová náboženská hnutí“. „Nová“ kvůli tomu, že ve formě, jak je známe dnes, vznikla až po druhé světové válce. „Náboženská“ kvůli tomu, že odpovídají na základní otázky pomocí prostředků jako je transcendentální poznání a seberealizace a nabízejí náboženskou představu o světě.

Rozlišit od sebe sekty a náboženská hnutí je velmi obtížné, ale mohou nám k tomu pomoci dva charakteristické přístupy. První vidí sektu a náboženské hnutí totožně,

jako náboženskou skupinu, která se oddělila od hlavního náboženského proudu, církve a od prvotního učení. Druhý přístup vidí sektu jako skupinu, která se celkově izoluje od společnosti, její vůdce si uvědomuje svou moc, má hierarchickou strukturu a začne sektu zneužívat k dosažení svých cílů (Telcová, Pokorný, 2002, s. 38).

Termín „nová náboženská hnutí“ je neutrálnější než termín „sekta“, který bývá považován za pejorativní až urážející (Vojtíšek, 2016, v rozhovoru pro Pražský deník). Česká legislativa pojmy sekta ani náboženská hnutí nezná, používá pojmy církve a náboženské společnosti.

2.3.4 Všeobecné znaky sekt

Z předchozích kapitol je patrné, že definovat sekty je velmi obtížné, žádná definice není celosvětově uznávaná a není na první pohled jasné, zda se jedná o náboženské hnutí nebo o sektu. Sekty ale mají typické znaky, které různí autoři různě rozdělují.

Ronald Enroth ve své knize Průvodce sektami a novými náboženstvími (1994, s. 19) sumarizuje znaky sekt takto:

1. Charismatický vůdce vyžadující naprostou oddanost
2. Vyznání a hodnoty jsou protikladné k vyznání a hodnotám převládající společnosti
3. Pocit výjimečnosti skupiny
4. Zákony, pravidla, omezení ve fungování skupiny
5. Důraz na pocity a emoce
6. Pocit pronásledování
7. Strach z trestů a sankcí za neposlušnost
8. Tajnůskářství
9. Odpor proti duchovním církve

Vůdce je přesvědčen, že má absolutní pravdu – nadlidskou moudrost. Považuje se za božího posla nebo dokonce za boha samotného a očekává od členů své sekty, že bude bezvýhradně poslouchán a respektován. Členové sekty mají pocit, že od nich převzal „břemeno rozhodování“ a berou autoritářství jako svou úlevu.

V sektě fungují neměnní se zákony, které vůdce vytváří a dbá na jejich dodržování. Kvůli zákonům a vnitřní hierarchické struktuře je členům upíráno svobodné myšlení a svobodné rozhodování, musejí se sektě a vůdci podřít. Členové, kteří neuposlechnou, bouří se nebo přehlíží pravidla, bývají požádáni, aby odešli, jsou vyloučeni nebo potrestáni. Dalším znakem jsou izolovanost od většinové společnosti. To vede k dojmu, že jiná pravda, než pravda sekty není a vše, co je mimo sektu je automaticky bráno za špatné (Porterfield, 1997, s. 7–9).

Všechny výše zmíněné znaky nemusí být obsažené v každé sektě. A naopak se v sektách mohou vyskytovat ještě kontroverznější rysy jako je fanatismus, mesianismus nebo absolutní uzavřenost proti jiným názorům (Enroth, 1994, s. 19–21)

2.3.5 Dělení sekt

Sekty a náboženská hnutí můžeme dělit podle různých kritérií, dělení se liší podle autorů a většinou se najde alespoň jedna sekta, která do stanoveného kritéria nezapadne. Nejznámější a nejvíce používaná dělení jsou podle religionistického původu (dělení podle Lužného, 1997, s. 48) a podle organizační struktury (dělení podle Abgralla, 2000, s. 63–68).

Dělení podle religionistického původu:

1. Sekty a hnutí založené na principu křesťanství – nejvíce sekt a hnutí vychází z křesťanského základu. Křesťanství je v České republice nejrozšířenější náboženství (v historii i aktuálně) a mělo vliv na nejvíce tradic, proto i sekty a náboženské hnutí vycházející z křesťanského základu mají největší počet členů a patří k nejznámějším. Patří sem Svědkové Jehovovi, Mormoni, Scientologická církev, Moonisté (Církev sjednocení), Hnutí Grálů, Imanuelité a Vesmírní lidé.
2. Sekty a hnutí založené na principu hinduismu – hinduismus nemá v evropské společnosti hluboké kořeny. Naopak sekty a náboženská hnutí, vycházející z hinduismu, se stávají oblíbenějšími. Odráží to fakt, že lidé se stále uchylují k novým a nevšedním myšlenkám a snaží se vymanit od „tradičních vlivů“ křesťanské kultury. Mezi sekty a náboženská hnutí vzniklá na principu hinduismu patří Hare Krišna, Česká hinduistická náboženská společnost, Sahadža joga a učení Šrí Činmoje.

3. Sekty a hnutí založené na principu buddhismu – buddhismus bývá označován spíše za filozofický směr nebo za neteistické náboženství, které také není v evropské společnosti historicky zakotveno. Stejně jako sekty vzniklé z hinduismu těží z toho, že evropský člověk touží po něčem novém, proto se převážně meditace stávají stále populárnější a účastní se jich více lidí. V České republice působí Buddhismus diamantové cesty linie Karma Kagjü.
4. Sekty a hnutí založené na principu islámu – v České republice je pouze jedno hnutí založené na principu islámu – Bahá'í víra. Ta vychází ze všech abrahámovských náboženství.
5. Sekty nezaložené na náboženství, okultismus – mezi sekty a náboženská hnutí, která nebyla založena na žádném principu náboženství, řadíme například nejrozšířenější Satanisty nebo náboženské hnutí New Age. Jejich vnitřní struktura je velmi různorodá a jsou považovány za nejradikálnější z předchozích skupin.

Dělení podle organizační struktury:

1. Pyramidová struktura – ústřední struktura pro donucovací sekty. Mezi základnou a vrcholem, jež znázorňují hierarchickou strukturu vnitřního uspořádání členů sekty, platí vzestupný trend výsad a sestupný trend donucování. Umožňuje tzv. „brain washing“, protože informace předávané z vrchu dolů podlehnou cenzuře v mezistupni. Jedinec je pod neustálým tlakem, aby nesešoupil o stupeň dolů.
2. Pavučinová struktura – více různě propletených pyramidových struktur, kdy každá má jinou funkci, to zaručuje, že jedinec není nepostradatelný, ačkoli jemu se to zdá naopak. Je typická pro sekty a náboženská hnutí, které mají více členů.
3. Hvězdicovitá struktura – vůdce stojí uprostřed a ostatní členové k němu mají stejný přístup. Tato struktura je možná jen při počátečním vzniku sekt, později se vyvine v pyramidovou, kdy původní stoupenci stojí na druhé nejvyšší hierarchické úrovni.

4. Sférická struktura – odstraňuje kontrolu nad členy sekty. Je zde prostor na emoce a vztahy a hierarchická struktura mizí, což s sebou nese nestabilitu a povětšinou je jen předstupeň pro pyramidovou strukturu.

Sekty a náboženská hnutí můžeme rozdělovat podle přístupu ke světu. Jsou to sekty, které svět odmítají, ty jsou zaměřené proti materiálnímu fungování světa a většinou žádají, aby se členi odloučili od rodiny. Dále jsou to sekty, které svět potvrzují, ve kterých jde o snahu změnit pouze jedince, ne celou společnost. Poslední skupinou jsou sekty, které svět obývají, ty se ohrazují jen proti náboženským institucím.

Dalším dělením je dělení podle nebezpečnosti na sekty tvrdé a měkké. Tvrdé sekty jsou izolovány od ostatních společností, v čele stojí autoritářský vůdce a členi ztrácejí svobodu (např. satanismus, imanuelité). Vůdce v měkkých sektách bývá považován spíše za rádce, například u Svědků Jehovových nebo Mormonů (Mühlpachr, 2003, s. 104).

2.4 Charakteristika vybraných sekt

2.4.1 Svědkové Jehovovi

Organizace Svědkové Jehovovi byla založena Charlesem Tazem Russellem na přelomu 19. a 20. století. Je silně ovlivněná Williamem Millerem a adventistickým hnutím formulovaného z jeho přesvědčení, že Boží království je blíž, než si lidé myslí. Dokonce určil rok 1843 (později 1844) jako rok Kristova druhého příchodu na zem. Tato událost se nestala, tak William Miller uznal, že se zmýlil. Jeho následovníci si vypracovali vlastní datovací systém a na příchod stále čekali. Charles Russell prohlašoval, že Ježíš Kristus se neviditelně vrátil v roce 1874 a přijde znovu v roce 1914, začal vydávat časopis *Zion's Watch Tower*, která shromáždila skupinu *Badatelů Bible*, tu nakonec zaregistroval jako *Biblickou a traktátní společnost Strážná věž* (Watch Tower Bible and Track Society). Za dobu svého vlivu napsal šest svazků *Studie v Písmu*, bez kterého by podle jeho slov nebylo možné v Bibli studovat (Walters, Goedelman in Enroth, 1994 s. 88–89).

Po jeho smrti (1916) se výkonným prezidentem společnosti stal Joseph Rutherford a přejmenoval Společnost na *Svědkové Jehovovi*. Protože se rok 1914 nenaplnil, oddělila se skupina *Badatelů Bible* a začala zakládat svá vlastní hnutí (Děkanovská, 2015, s. 44).

Novým datem pro příchod Ježíše, a tím i konce světa, se stal rok 1925, později rok 1941 a 1975. Právě rok 1975 se stal pro Svědky Jehovovi nejtěžším. Nenaplněné proroctví zastavilo růst do té doby přibývajících počtu členů v organizaci. V roce 2000 hnutí reformovalo své vedení, od té doby nemá největší vliv pouze jedna osoba (Walters, Goedelman in Enroth, 1994, s. 90).

V českých zemích se první Svědkové Jehovovi objevují po 1. světové válce, nezískali však oficiální souhlas úřadů. Roku 1939 jim nacisté zabavili veškerý majetek a posílala členy do koncentračních táborů. V 60. letech 20. století bylo mnoho členů odsouzeno za neuposlechnutí branné povinnosti. Po sametové revoluci se registrovali jako církev a podle údajů z roku 2011 mají 13 tisíc členů v 246 sborech (Děkanovská, 2015, s. 45).

Svědkové Jehovovi se řídí články v časopise Strážná věž, které mají platnost Božích příkazů, jsou stoprocentně závazné a mají větší význam než samotná Bible. Pochybnosti a četba jiné literatury je trestaná vyloučením. To by pro většinu z nich znamenalo osobní katastrofu a vyvolalo psychické a sociální problémy, proto jsou schopni ohrožovat své životy i životy svých dětí a nepřijímají transfuze krve. Vyloučení hrozí i kvůli účasti v politickém životě a kvůli hříchu, například alkoholismu, kouření, pomlouvání (Děkanovská, 2015, s. 44). Svědkové Jehovovi neslaví Vánoce, Velikonoce, narozeniny ani svátky jmen. Jediný důvod k oslavě je připomínka poslední večeře Ježíše Krista známá jako Památná slavnost. Celosvětově se počet jejich členů pohybuje okolo devíti miliónu (Vojtíšek, 2004, s. 26).

Společnost je financovaná prostřednictvím dobrovolných darů a snaží se rozšířit pole působnosti podomní propagací časopisu Strážná věž (Jak je činnost svědků Jehovových financována, 2021).

2.4.2 Mormoni

Náboženská organizace Mormoni známá též jako Církev Ježíše Svatých posledních dnů vznikla v první polovině 19. století v USA. Mormoni věří, že jsou jediná církev, která skutečně pokračuje v Kristově odkazu, na rozdíl od Svědků Jehovových nepopírají učení o Ježíšově božském původu (Děkanovská, 2015, s. 45). Kromě Bible, která podle nic obsahuje nejasné až protichůdné myšlenky, se obrací i na jiné náboženské

zdroje, na Knihu Mormonovu, Knihu nauk a smluv a na Drahocennou perlu (Tingle in Enroth, 1994, s. 104).

Josef Smith je společně s pěti dalšími muži považován za zakladatele této církve. Podle něj se roku 1820 přehnala státem New York vlna náboženského nadšení a on sám nevěděl k jaké církvi se má připojit, proto se vydal do lesů, kde přijal své „První vidění“, které ho nabádalo, ať založí církev novou, protože všechny ostatní jsou mylné (Tingle in Enroth, 1994, s. 101). Později ho prý navštívil anděl Moroni, který mu řekl o knize skryté v zemi na nedaleké hoře. Byla napsaná na zlatých plátech a spolu s ní tam byly ukryty kameny, které pomáhaly s překladem. Z této knihy vznikla kniha Mormon, která „skutečné“ dějiny židovského národa. V tu dobu mormoni věřili, že vzkříšený Ježíš navštívil Ameriku, praktikovali mnohoženství a šířili rasistické učení o prokletí černé kůže. Joseph Smith nechal zřídit prorockou školu, kde se hlásalo „slovo moudrosti“, které varovalo před užíváním tabáku, alkoholu, horkých nápojů a masa.

Joseph Smith byl zabit a vedení se ujal Brigham Young, který se společně se svými přívrženci vydal k Velkému solnému jezeru, kde založili prosperující město.

Nejvyšší autoritou je prezident, který má k ruce dva poradce a společně tvoří První předsednictvo, pod nimi je Rada dvanácti apoštolů, a ještě hierarchicky níže je První sbor sedmdesátníků. Ještě níže stojí Předsedající diecéze (Tingle in Enroth, 1994, s. 103–105). Nynějším prezidentem je Russell M. Nelson a počet členů církve se pohybuje kolem 16 milionů.

Na území České republiky se církev dostala v roce 1884, ale oficiální misionářská práce započala až v roce 1929, kdy bylo Československo zasvěceno pro hlásání evangelia. Během nacistické okupace a během komunismu bylo znemožněno církvi vykonávat misionářskou činnost. Církev Ježíše Svatých posledních dnů byla oficiálně uznána 22. února 1990 a měla 345 členů (O nás, 2021).

V České republice mají mormoni řízenou správu podle okrsků, celkem jich je dvanáct. Nejvyšší autoritou je od roku 2016 Jan Pohořelický a počet členů podle evidence církve je 2 627. Mormoni zakazují tetování (tělo je dar a tetování ho znesvětí), vyžadují od členů 10 % z příjmů a každý mladý osmnáctiletý muž (může i devatenáctiletá žena) musí odsloužit dvouletou misii během níž má za úkol šířit evangelium (O nás, 2021)

Ačkoli Církev Ježíše Svatých posledních dnů pochází z USA, kde je ve všech federativních státech povoleno stejnopohlavní manželství, podle jejich Pána je manželství

svazek mezi mužem a ženou. Děti, pocházející z LGBT rodin, nemohly být až do roku 2019 pokřtěny bez toho, že by neodešly od rodiny. Homosexualita je považována za jeden z největších hříchů (Mormoni mění pravidla, 2019).

2.4.3 Haré Krišna

Kořeny Haré Krišny sahají až do 15. století, za zakladatele je považován Šrí Kršna Čaitanja Maháprabhu. Vychází z indického hinduistického pantheonu a tří jeho významných bohů – Brahmy, Šivy a Višny představující božské funkce stvoření, zničení a udržování (Enroth, 1994, s. 79). Stoupenci uctívají boha Višnu v jednom z jeho avatárů – v Krišnovi, který je považován za nejvyšší božskou osobnost. Oddaným Krišny se stoupenci stanou zpěvem mahamántry, která zní „Haré Kršna, Haré Kršna, Kršna Kršna, Haré Haré, Haré Ráma, Haré Ráma, Ráma Ráma, Haré Haré“, probouzejí tím své božské vědomí a poznání, že jsou čistou duší, která je pouze dočasně oděna a postupně se vysvobozují z koloběhů životů (Vojtíšek, 1998, s. 12).

Členové Haré Krišny vedou jednoduchý život v chrámech a na farmách, vstávají brzo ráno, sprchují se studenou vodou, jedí prosté jídlo, čtou Prabhupádovy knihy a pravidelně vykonávají obřady, při kterých krmí, myjí a uctívají božstva. Mají povinnost řídit se čtyřmi zásadami – být vegetariáni a mají zakázáno brát drogy, hrát hazardní hry, mít sex, při kterém by mimo záměr zplodili potomka (Vojtíšek, 1998, s. 12).

Mahamántru je doporučeno odříkat za pomoci růžence (japa), který má 108 kuliček, 16krát denně. Tím dojde v mysli k odstranění všech následků života v hmotném světě. Nese to s sebou ale nebezpečí, protože to může narušit jedincovu rovnováhu (Vojtíšek, 1998, s. 12).

Po příchodu do hnutí dostane stoupenec nové jméno, aby se distancoval od běžného materiálního světa. Členové nosí typické oděvy – dótí a sarí, mezi očima mají žlutou stopu – tial, ženy mají zahalenou hlavu a muži jí mají vyholenou s šíkou. Hnutí ovládá hierarchie, na nejvyšším stupni jsou maharádžové, starší a zasvěcenější oddaní (Vojtíšek, 1998, s. 12).

Na území České republiky se hnutí Haré Krišna dostalo mezi 70. a 80. lety 20. století, ale až v roce 2002 se zaregistrovalo jako náboženská společnost pod názvem Mezinárodní společnost pro vědomí Krišny. V současné době má hnutí v České republice kolem 500 členů, kteří se fakticky věnují rozvoji vědomí Krišny. Podporovatelů, kterým

je filozofie Hare Kršny blízká a dodržují alespoň jednu ze čtyř zásad, jsou tisíce (Trilokátma, 2010, s. 48–49).

Hnutí získává finance z prodeje knih Šríly Prabhupády, z vegetariánských restaurací Góvinda, prodejem produktů z ekologických farem a od členů a příznivců (O hnutí, 2021).

2.4.4 Satanismus

Pro satanismus je charakteristická jeho mnohotvárnost, ani jeho zakladatel není znám. Vyznavači se liší v mnoha ohledech, nemají často ani víru v reálnou existenci satana, nemají jednotnou posvátnou knihu, a dokonce ani vůdce. Spojuje je protest a vzdor, který satan představuje. Satanistické skupiny a jednotlivce odlišuje právě způsob vyjádření onoho vzdoru (Vojtíšek, 1998, s. 21).

Satan se jako postava objevuje v židovské a křesťanské víře a vyznačuje se jako odpůrce boha. Mezi satanistické symboly patří pentagram (vyskytuje se někdy s hlavou kozla jako takzvaný Bafomet), číslo 666 (vzato z Bible, kde je označováno jako číslo šelmy, a označuje Antikrista), nebo obrácený kříž (66 otázek a odpovědí, 2021).

Vojtíšek (1998) rozděluje satanismus do 3 hlavních skupin podle hlediska vzdoru vůči společnosti:

1. Náboženský satanismus – protest proti většinovému náboženství. Jeho kořeny sahají až do starověku, byly nalezeny ostatky malých zvířat a oltáře. V čarodějnictví a ezoterismu se satanismus projevoval jako vzdoronáboženství. Náboženští satanisté uctívají satana jako skutečnou existující bytost, mívají psychopatologické sklony, se zlem se identifikují místo toho, aby mu čelili. Ze všech tří skupin jsou nejnebezpečnější, známá je například rituální vražda sedmi lidí v roce 1969.
2. Antimorální satanismus – protest proti morálce, která je založena na většinovém náboženství (křesťanství). Antimorální satanisté většinou v reálného satana nevěří, satan symbolizuje volnost, přirozenost, pokrok a změny. Nelíbí se jim křesťanská morálka, kterou považují za pokryteckou. Věří, že člověku, který úmyslně neškodí, by mělo být vše dovoleno a měl by žít volně.

3. Antikulturní satanismus – protest proti kulturním hodnotám křesťanské civilizace. Antikulturní satanisté o satanovi většinou ani neuvažují, jsou to převážně mladí lidé, kteří se snaží vytvářet novou kulturu a tou šokovat (využívají například témata krve, masakrů nebo smrti). Odmítají tradiční hodnoty krásy a celkového života.

Počet satanistů není znám, mnohdy se vyskytují v na sobě nezávislých skupinách. V České republice je jednou z nejznámějších Církev Satanova, která vznikla z pražské a chomutovské skupiny postavené na základech filozofie od Antona Szandora La-Veye. Církev Satanova vydává samizdatový časopis *The Abyss*, který vychází dvakrát ročně od roku 1997 (Historické události, které předcházely založení prvního československého chrámu církve samoty, 2019).

2.5 Nebezpečí sekt a náboženských hnutí

V kapitole všeobecné znaky sekt byly uvedeny potenciálně nebezpečné situace, které v sektách mohou nastat. Musíme ale brát zřetel na náboženskou svobodu v České republice a na svobodu slova. Sekty a náboženská hnutí mohou být zakázány, až když porušují zákony.

Potenciální nebezpečí spočívá hlavně v *psychické manipulaci* s jedincem a společenské *izolaci*. S faktem, že se člověk stane členem sekty, se okolí mnohdy špatně vyrovnává a tvoří si tzv. *komunikační zed'*. Přestává si rozumět s přáteli, blízkými a často skončí v zaměstnání nebo ve škole. Ohrožen může být také *majetek*, protože častou podmínkou, stát se členem hnutí nebo sekty, je jeho *odevzdání sektě*. Velkým nebezpečím je *odmítání tradiční medicíny*. Například Svědkové Jehovovi odmítají podání krevní transfúze (Fojtíček, 1997, s. 51).

Některé sekty jsou známé podivnými *rituály*. Satanisté obětují zvířata, Chrám lidu v čele s Jim Jonesem uskutečnil hromadnou sebevraždu, kde si život vzalo přes 900 lidí (Enroth, 1994, s. 8–9).

Velký problém nastává, pokud chce člen *sektu opustit*. Jeden z důvodů je, že ho členové sekty mohou pronásledovat a vydírat. Dalším důvodem může být náročná snaha socializovat se do běžného života, kvůli předešlým přetřhaným společenským vazbám (Fojtíček, 1997, s. 48).

2.5.1 Medializované kauzy týkající se náboženských hnutí a sekt v ČR

Kuřimská kauza

Kuřimskou kauzou je myšlen případ týrání dvou dětí v Kuřimi, na které se náhodou přišlo v roce 2007. Jeden ze sousedů se pokoušel nainstalovat kameru, která měla hlídat jeho novorozence, omylem však naladil signál zařízení ze sousedního domu, kde viděl na zemi chlapce, který byl nahý a spoutaný. Policie zadržela matku chlapce Kláru Mauerovou a její děti svěřili do péče Klokánku (Kuřimská kauza, 2009). Později však třináctiletá Anička zmizela a následné vyšetřování ukázalo, že Anička nebyla dcera Kláry Mauerové, ale že šlo o Barboru Škrlovou, které v té době bylo zhruba třicet let a je dcerou Josefa Škrly, který byl podezříván vedením sekty, jež se odštěpila od Hnutí Grálů (Bártová, 2007). Týrání dětí v kuřimské kauze je proto s tímto hnutím spojováno. Samotné hnutí se ale od této aféry distancovalo, a dokonce podalo žalobu na deník Mladá fronta, která tuto kauzu zmedializovala, a kvůli ní vešla do obecného povědomí rovnice „Hnutí Grálů = týrání dětí“ (Hamplová, 2007).

Hnutí Grálů není považováno za nebezpečný náboženský směr, nebezpečné mohou být až skupiny, které se postupně od Hnutí Grálů oddělili (Sekty netýrají děti, 2007). Hnutí Grálů je relativně malá skupina lidí, ve které se prolínají prvky křesťanství, ezoterních proudů a reinkarnace. Jedna z nejznámějších skupin, která se od Hnutí Grálů odštěpila, jsou tzv. Imanuelité, které založil Jan Dvorský na základě knihy *Syn člověka: Mesiašovo živé Slovo k všemápravě světa* od Imanuela Parsifala, který ale nikdy nebyl v žádné straně, církvi, sektě ani jiné skupině. Jan Dvorský byl vybaven tzv. charismatickou autoritou a přisuzoval si mimořádné a nadlidské vlastnosti, což je jeden z rysů hlavních vůdců sekt a hnutí. Další odštěpená skupina může být právě skupina kolem Josefa Škrly. Ten byl z Hnutí Grálů vyloučen, protože se neřídil poselstvím Grálů (Vojtíšek, 2017, s. 15–17).

Podle religionisty Davida Václavíka (rozhovor pro iDnes, 2008), je ale náboženství jen zástěrkou pro kriminální činnost. Pokud se násilí v nějakých sektách objevuje, jde jen o psychopatologické chování jedince.

Sinčchondži

Jakub Heller pro deník aktuálně.cz (2020) publikoval článek, který ukazuje příběh dvou pražských dívek, které mají osobní zkušenost s nebezpečnou jihokorejskou sektou Sinčchondži.

Církev Sinčchonži je misijně aktivní hnutí, které vzniklo v roce 1984 v Koreji. Jejich vůdce, devádesátiletý Man-hee Lee, je příznivci považován za anděla pravdy a druhého Ježíše. Nauka Církve Sinčchondži je založená na přesvědčení, že žijeme na konci věku a na nacionálních motivech (Vojtíšek, 2015, s. 78–81).

Již několik let tajně a nenápadně operují v ulicích Prahy a lákají převážně mladé křesťansky založené ženy pomocí manipulace, citového vydírání, a především řadou systematických lží, kdy se dívky doslova ocitnou v pasti (Heller, 2020).

Nebezpečí spočívá nejvíce ve stylu, jakým sekta nově příchozí láká. Dívky jsou nejčastěji osloveny na náměstí před kostelem, kde o nich získají všechny potřebné informace pro následné zmanipulování, samozřejmě pod záminkou psaní bakalářské práce, natáčení dokumentu, nebo psaní nové knihy, kde je autorkou mladá křesťanka. Pokud je žena věřící, požádají ji o hloubkový rozhovor se zkušenou lektorkou, která jim pomáhá získat odpovědi na otázky, týkající se Bible. Také jim pomáhá vyřešit jejich problémy, ať už zdravotní či duševní. Lektorka jim aktivně naslouchá a buduje si v dívkách důvěru. Četnost schůzek se zvyšuje a dívky dostávají odpovědi na dříve nezodpovězené otázky z Bible, vysvětlují jim, jak se vyplňují proroctví ze Starého zákona v Novém zákoně a jak do sebe všechno úžasně zapadá (Heller, 2020).

Poté je na dívky vyvíjen tlak, a ony postupně přerušují své dosavadní vztahy, veškerý volný čas tráví s ostatními na seminářích, kde je nejsilnější manipulační strategie učení o příchodu apokalypsy, avšak dívky stále netuší, o jakou sektu se jedná. Velký důraz se klade na izolaci nováčků, sekta dbá na to, aby nebyli nikdy bez dozoru. Doprovází je domů, do školy, zkrátka všude, aby si mezi sebou nemohli sdělovat své obavy. Protože po chvíli věnují sektě veškerý svůj volný čas a rodina si dělá starosti, učí dívky lhát tak, aby nic nebylo podezřelé. Jednou řeknou, že mají nového přítele, jindy jde o novou večerní brigádu (Heller, 2020).

Dívka se o nebezpečné sektě dozvěděla díky svým rodičům, kteří ji ukázali několik článků na internetu, na jedné z fotografií poznala svou kamarádku i přesto, že měla obličej zahalený maskou. Ihned poté šla konfrontovala svou lektorku, která se jí opět snažila

uklidnit a vše nějakým způsobem spolu s ostatními členy vysvětlit a objasnit. Mladá dívka ve strachu o svůj život utekla a víckrát se na místo nevrátila (Heller, 2020).

Po útěku zažívala přes rok úzkost, deprese a noční můry, a dokonce pod vlivem posttraumatického syndromu několikrát během roku uvažovala, že se do sekty vrátí. Pokud by se jí nepodařilo utéct, nátlak církve by se zvyšoval. O Sinčchondži a vůdci by se dozvěděla až kdyby si členové byli jistí, že unese pravdu.

Členové dokonce odvádí církvi desátky, stávají se misionáři a mají za úkol přivádět do sekty nové lidi (Vojtíšek, 2015, s. 80).

3 PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části se autorka zaměřuje na samotný výzkum, který má vyhodnotit, jak mladí jedinci, konkrétně studenti středních škol a žáci posledních ročníků základních škol, vnímají a přistupují k současným náboženským hnutím a sektám.

3.1 Cíle, úkoly práce a hypotézy

3.1.1 Cíl práce

Práce si za pomoci dotazníkového šetření klade za cíl zjistit informovanost studentů středních škol a žáků devátých ročníků základních škol o náboženských hnutích a sektách a představit jejich konkrétní názory ohledně těchto náboženských hnutí a sekt.

3.1.2 Úkoly práce

Pro dosažení již zmíněných cílů si autorka stanovila tyto úkoly:

1. Prostudovat odbornou literaturu na dané téma bakalářské práce.
2. Zformulovat výzkumný problém a stanovit konkrétní hypotézy.
3. Vytvořit pevnou strukturu bakalářské práce.
4. Zhotovit dotazníkové šetření pro mladé studenty a žáky.
5. Poskytnout toto dotazníkové šetření pomocí webových stránek.
6. Sběr dat s následným zpracováním a vyhodnocením výsledků.
7. Diskuze nad uvedenou problematikou.
8. Závěry bakalářské práce.

3.1.3 Hypotézy

Autorka si pro tuto práci stanovila dohromady tři hypotézy, které na základě výsledků dotazníkového šetření potvrzuje či naopak vyvrací.

Jednalo se následně o tyto hypotézy:

1. Pojem sekta se stal ostře pejorativním výrazem, pod kterým si většinová společnost představí náboženskou skupinu, která má nebezpečné až deviantní chování. Nahradit pojem „sekta“ pojmem „náboženské hnutí“

bude tedy působit méně citově zabarveně a více objektivně (Vojtíšek, 2017, s. 14).

2. Podle statistik vycházejících ze sčítání lidu je sice většina Čechů nevěřících, ale sociální výzkumy tvrdí, že česká společnost věří ve velké množství nadpřirozených představ (Hamplová, 2013, s. 58).
3. Svědkové Jehovovi mají největší počet členů ze všech sekt a náboženských hnutí v České republice (Český statistický úřad, 2014), proto jsou považovány za nejznámější.

3.2 Metodologie

Pro sběr dat bylo využito dotazníkové šetření. Díky tomuto šetření získáváme potřebné informace od samotných účastníků, neboť hlavním rysem je, že vytváříme konkrétní otázky s cílem získat odpovědi na dané téma – o povědomí mladých lidí o náboženských sektách a hnutích v ČR. Zodpovězené údaje poslouží zejména pro potvrzení či vyvrácení našich stanovených hypotéz.

Tento typ výzkumu se z hlediska metodologie více využívá především u kvantitativních metod. Základním znakem je, že pro získaná data se využívají především více statické metody. To znamená, že se nepokládá otázka „Proč?“ případně „Z jakého důvodu?“, jak je typické pro kvalitativní výzkum, ale ptá se „Kolik?“. Pro získání co nejvíce spolehlivých výsledků se dosáhne pouze tehdy, pokud se daného výzkumu zúčastní co nejvyšší počet adeptů. Na rozdíl od kvalitativního výzkumu je i zapotřebí reprezentativnost populace – tj. náhodný či kvótní výběr (Kozel, 2006). Autoři Pána a Somr (2007) doplňují, že náhodný výběr se vyznačuje tím, že každý jedinec má stejnou šanci se dostat do příslušného vzorku pro daný výzkum. Další výhodou autoři Pána a Somr (2007) spatřují především v tom, že získané výsledky mohou být použitelné pro celou populaci.

Důvodem, proč se dnes hojně pro sběr dat využívá dotazníkové šetření, je, že velmi šetří čas, ale také zůstává jako jedna z nejlevnějších variant pro získávání potřebných odpovědí od respondentů. Jeho samotná tvorba, ale i poskytnutí dotazníku není příliš náročná na zaškolení pracovníků. Bohužel mezi velkou nevýhodou můžeme spatřovat její nízkou návratnost, ale také umožnění přeskočení některých otázek, což pro daný výzkum nemusí být velice objektivní (Olecká a Ivanová, 2010).

Autorka si pro svůj výzkum vybrala variantu polouzavřeného typu dotazníku. To znamená, že si vybrala kombinaci otevřených a uzavřených otázek. Z větší části tu však převažoval uzavřený typ, kde respondenti vybírali z možných navržených odpovědí. V případě, že se z nabízených možností adepti neztotožňovali ani s jednou nabízenou alternativou, mohli doplnit vlastní odpověď – „jiné“. Ta však nebyla k dispozici u všech otázek, neboť mnoho otázek bylo spíše zaměřeno na škálování (např. kladně – spíše kladně – neutrálně – spíše hanlivě – hanlivě). Dohromady autorka sestavila dotazník o 18 otázkách, které lze podrobně nalézt v příloze č. 3.

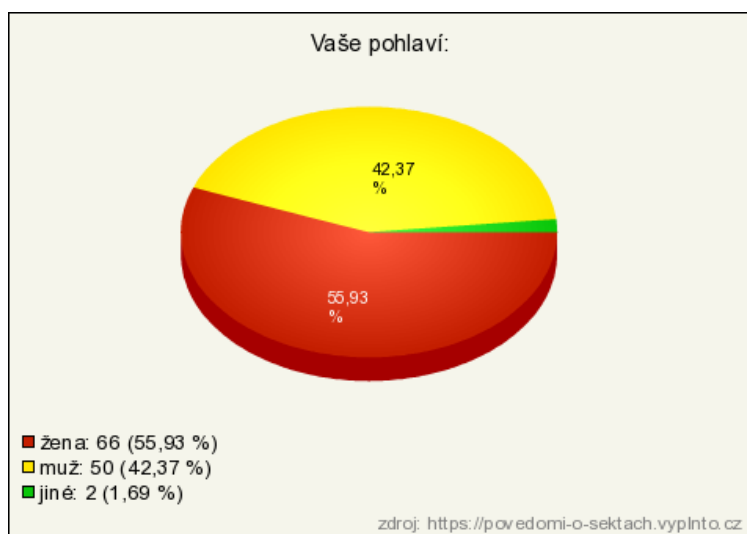
3.3 Výzkumný soubor

Pro získání odpovědí od účastníků výzkumného šetření autorka poskytla dotazník v elektronické podobě skrze webovou stránku, která je přímo určená pro tvorbu a sdílení různých dotazníků – *vyplnto.cz*. Dotazníkové šetření proběhlo ve dnech od 1. června do 29. června 2021.

Tento odkaz na dotazník byl v první řadě poskytnut přes sociální síť Facebook do dvou skupin. Konkrétně do skupiny s názvy „Dotazníky“ a „Dotazníky k vyplnění“, kde jejich uživatelé sdílejí různé dotazníky na odlišná témata. Aby autorka specifikovala cílovou skupinu, uvedla, že shání jakékoliv mladé respondenty, nejlépe však ty, kteří se nachází ve věku 15 až 21 let. Mimo Facebookové stránky byl dotazník také poskytnut do rukou dvou pedagogů, aby ho předali svým žákům – žákům 9. tříd Základní školy Františka Kupky v Dobrušce a žákům vyšších ročníků (1. až 4. ročníku) Gymnázia Vítězslava Nováka v Jindřichově Hradci.

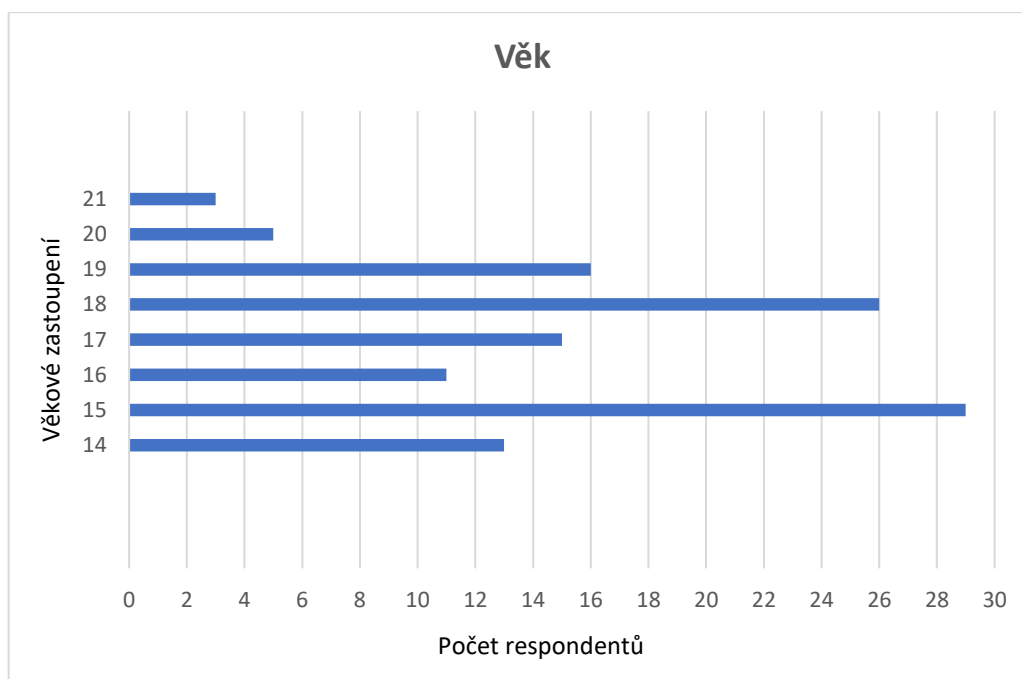
V daném časovém období dohromady dotazník vyplnilo **118 respondentů**. Největší zastoupení měly ženy s počtem 66 (55,93 %) účastnic, mužů bylo dohromady 50 (42,37 %) a 2 (1,69 %) jedinci uvedli jinou pohlavní identitu. Pro lepší přehlednost základních charakteristik výzkumného souboru poslouží následný graf č. 1 na straně 40.

Graf č. 1: Pohlaví

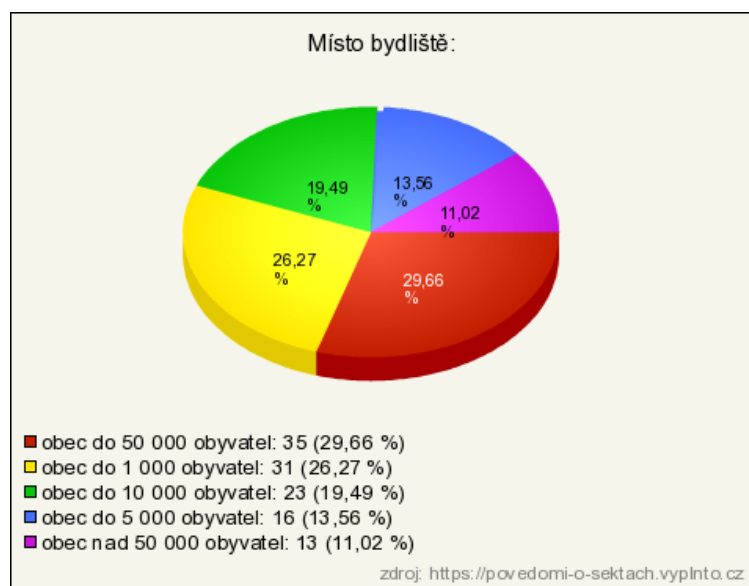

Jak lze vidět v grafu č. 2, věk respondentů se pohyboval v rozmezí od 14 do 21 let. Průměrný věk se pohyboval ve věku 17 let. Z grafu lze vyčíst, že nejmladším adeptem byl jedinec ve věku 14 let a nejstarším účastníkem šetření se stala osoba ve věku 21 let.

Graf č. 2: Věk účastníků

Graf č. 3: Místo bydliště

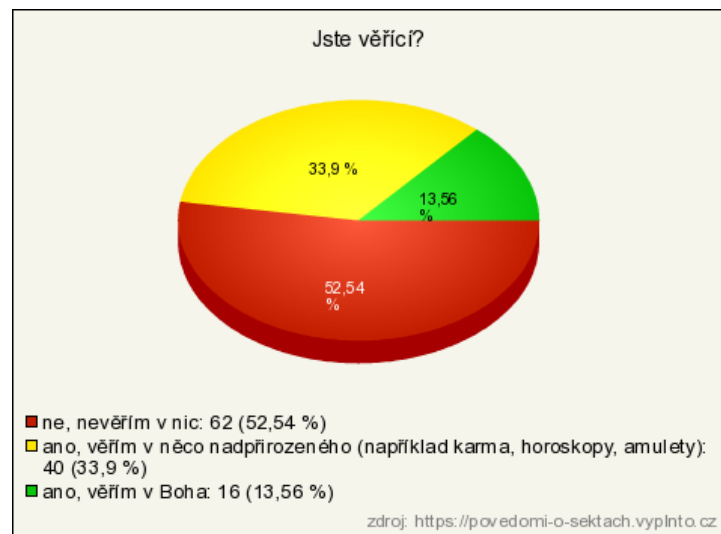
Místo bydliště znázorňuje graf č. 3. Zde můžeme vidět, že největší počet účastníků, konkrétně 35 (29,66 %) uvedlo, že žijí v obci do 50 000 obyvatel. Naopak 13 (11,02 %) dotazovaných uvádělo, že bydlí v obci nad 50 000 obyvatel.

3.4 Výsledky

Výsledky autorka rozčleňuje do celkem 5 skupin, které mají společné vlastnosti pro daný okruh – *Víra v Boha; Názory respondentů na náboženská hnutí a sekty; Znalost náboženských sekt; Informovanost o náboženských hnutí a sektách; Setkání se s náboženskou sektou.*

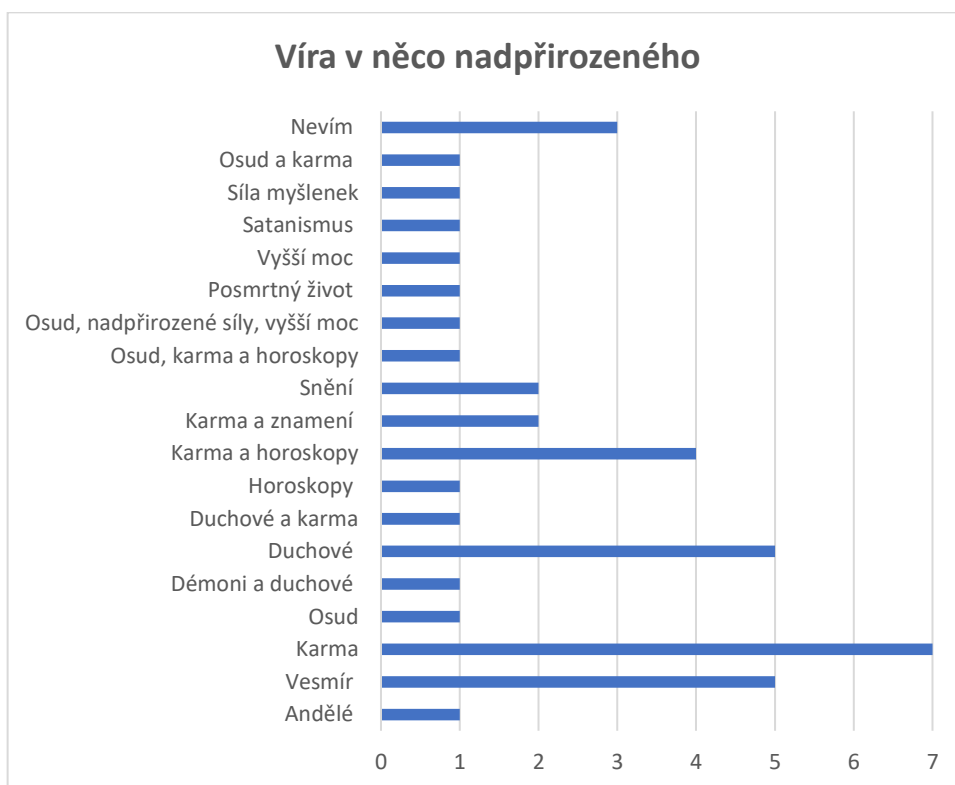
VÍRA V BOHA

Graf č. 4: Víra v Boha

Graf č. 4 ukazuje, zda respondenti věří v Boha či nikoliv, případně, zda věří v něco nadpřirozeného. Nadpoloviční většina, konkrétně 62 (52,54 %) dotazovaných uváděla, že nevěří absolutně v nic. Pouze 16 (13,56 %) účastníků uvedlo, že věří v Boha. Ti, co se nepřikláněli ani k jedné z těchto možností – dohromady 40 (33,9 %), tak sdělili, že věří v něco nadpřirozeného.

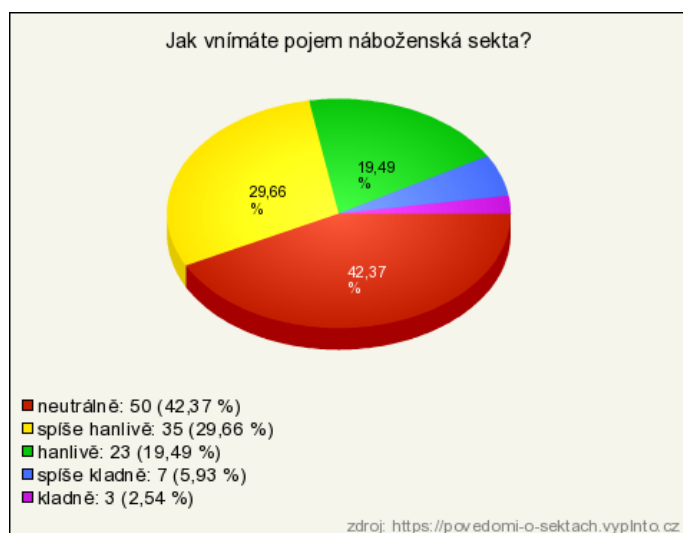
Graf č. 5: Víra v něco nadpřirozeného

V co konkrétně nadpřirozeného věří 40 (33,9 %) respondentů, ukazuje graf č. 5. Jak si lze všimnout, nejvíce účastníci uváděli Karma, a to v celkovém složení 7 (17,5 %) adeptů. Na další příčce se ve shodném počtu 5 (12,5 %) umístili Duchové a Vesmír. Jak si lze všimnout, 3 (7,5 %) dotazovaní sdělili, že sice věří v něco nadpřirozeného, ale nedokážou s jistotou říci, o co konkrétně se jedná.

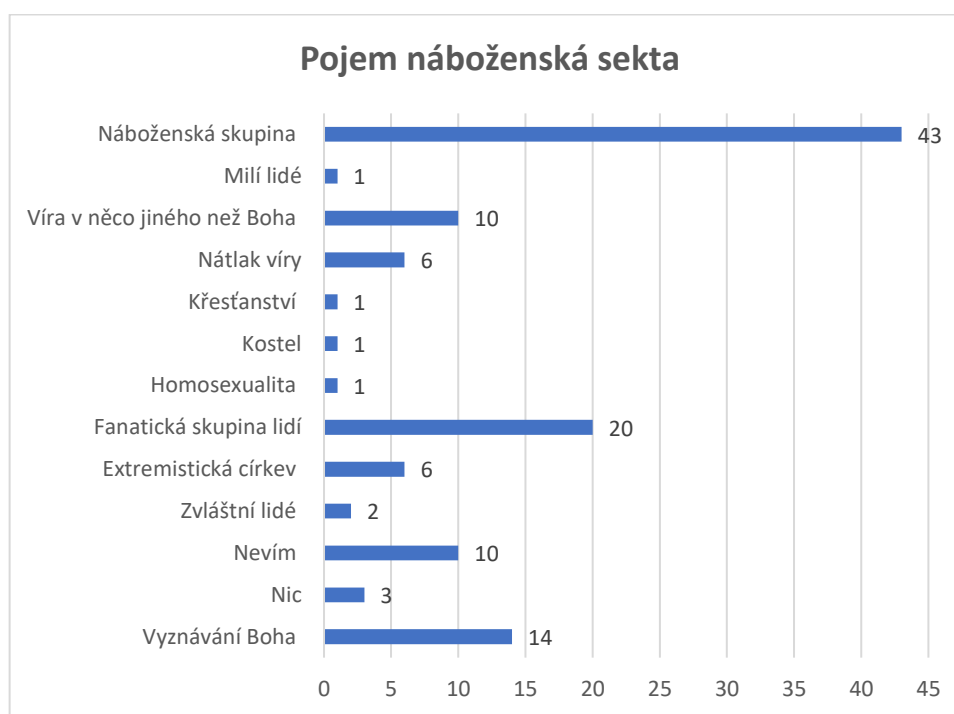
NÁZORY RESPONDENTŮ NA NÁBOŽENSKÁ Hnutí A SEKTY

Graf č. 6: Vnímání pojmu náboženská sekta

Jak účastníci výzkumného šetření ze svého subjektivního pohledu vnímají pojem náboženská sekta, ukazuje graf č. 6. Ani ne polovina dotazovaných – 50 (42,37 %) uváděla, že pojem náboženská sekta spatřují v neutrálním slova smyslu. 3 (2,54 %) adepti zmiňovali, že slovo náboženská sekta vnímají kladně.

Graf č. 7: Pojem náboženská sekta

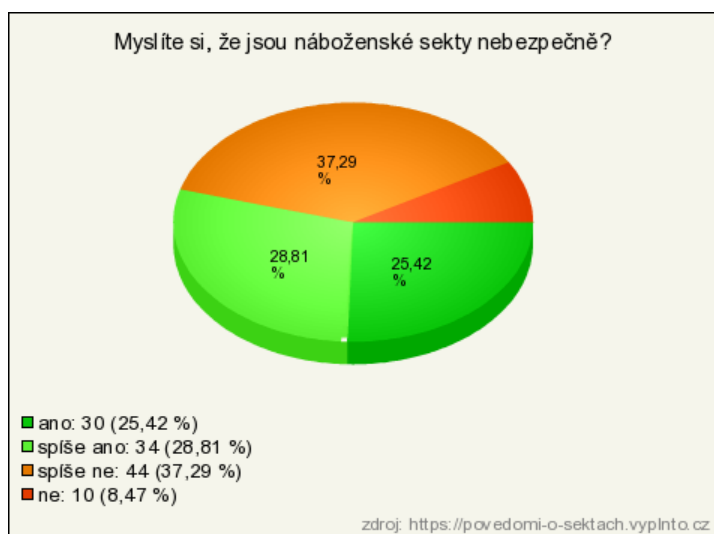
Co si dotazovaní představují pod pojmem náboženská sekta, znázorňuje graf č. 7. 43 (36 %) respondentů uvedlo, že v pojmu náboženská sekta spatřují jakoukoliv náboženskou skupinu. Na druhém místě s počtem 20 (17 %) hlasů účastníci nejvíce uváděli, že si pod náboženskou sektou představují fanatickou skupinu lidí.

Graf č. 8: Pojem náboženské hnutí

Více než polovina – 83 (70,34 %) respondentů uvádělo v grafu č. 8, že vnímají pojem náboženské hnutí neutrálně. Pouze 5 (4,24 %) dotazovaných zmiňovalo, že tento pojem vnímají velice hanlivě.

Graf č. 9: Bezpečnost náboženských sekt

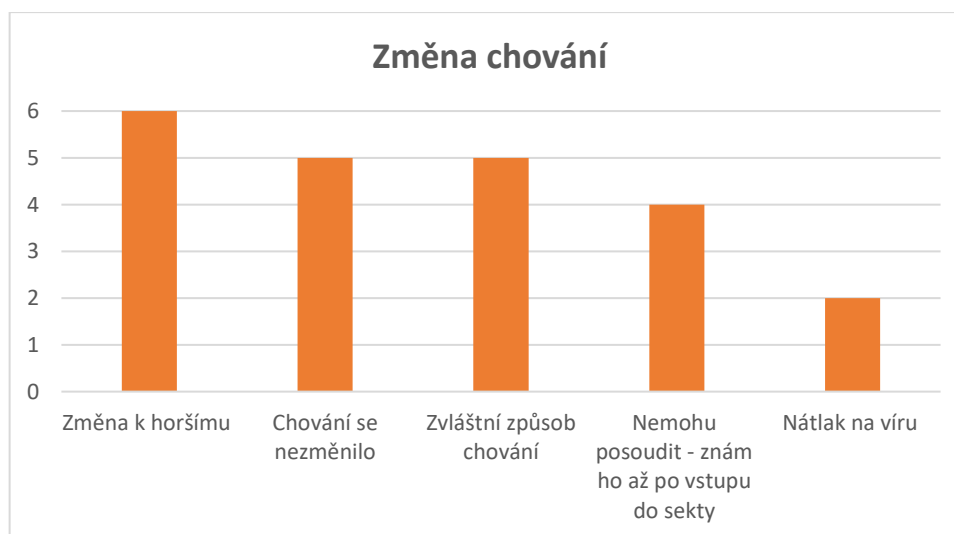
Graf č. 9 znázorňuje názor, zda si účastníci výzkumu myslí, že jsou náboženské sekty nebezpečné. Jak lze z grafu vidět, 44 (37,29 %) dotazovaných uvádělo, že spíše nespátřují nebezpečí náboženských sekt. Naopak 34 (28,81 %) jedinců uvádělo, že si myslí, že náboženské sekty jsou spíše nebezpečné.

Graf č. 10: Člen náboženské sekty

Zda dotazovaní osobně znají někoho, kdo se stal členem náboženské sekty, zobrazuje graf č. 10. Jak si lze všimnout, více než polovina – 96 (81,36 %) odpovídala, že ve svém okolí neznají nikoho, kdo by patřil k nějaké náboženské sektě.

Graf č. 11: Změna chování po vstupu do sekty

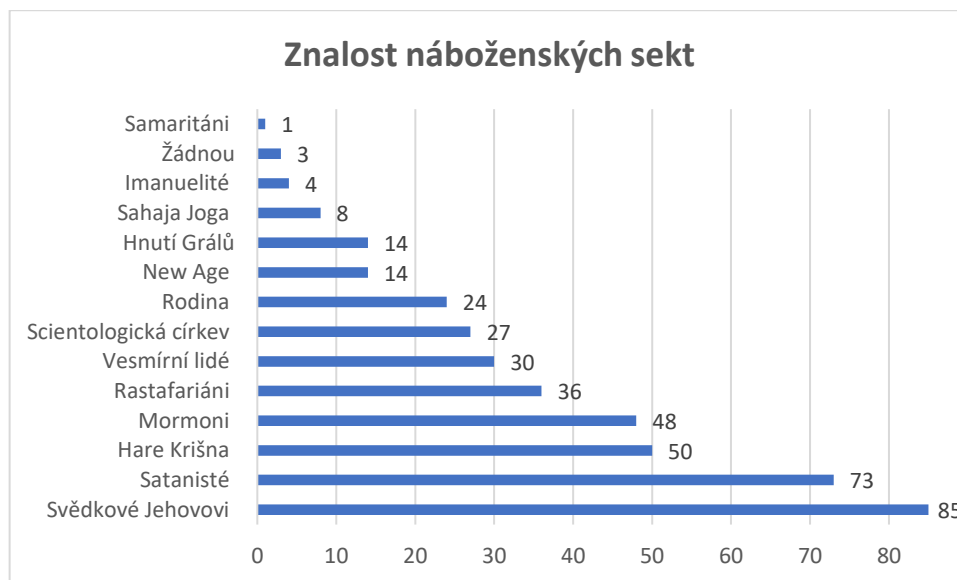

Zbylí účastníci – 22 (18,65 %), kteří v předchozím grafu č. 10 odpovídali, že znají někoho, kdo se stal členem náboženské sekty, se autorka nadále v grafu č. 11 vyptávala, zda u konkrétního člověka došlo po vstupu do sekty ke změně chování. Jak lze vidět, 6 (27 %) dotazovaných uvedlo, že u jejich známého se změna chování projevila k horšímu. Jako příklad nejvíce respondenti uváděli, že se dotyčná osoba k danému člověku chová daleko hůře, než když do sekty nepatřila. 5 (23 %) adeptů uvedlo, že u jejich známého došlo ke zvláštnímu způsobu chování. Nejvíce to vysvětlovali

na příkladě toho, že s nimi dotyčná osoba omezila styky. A také po vstupu do sekty přestala slavit různé svátky, jako jsou Vánoce či narozeniny.

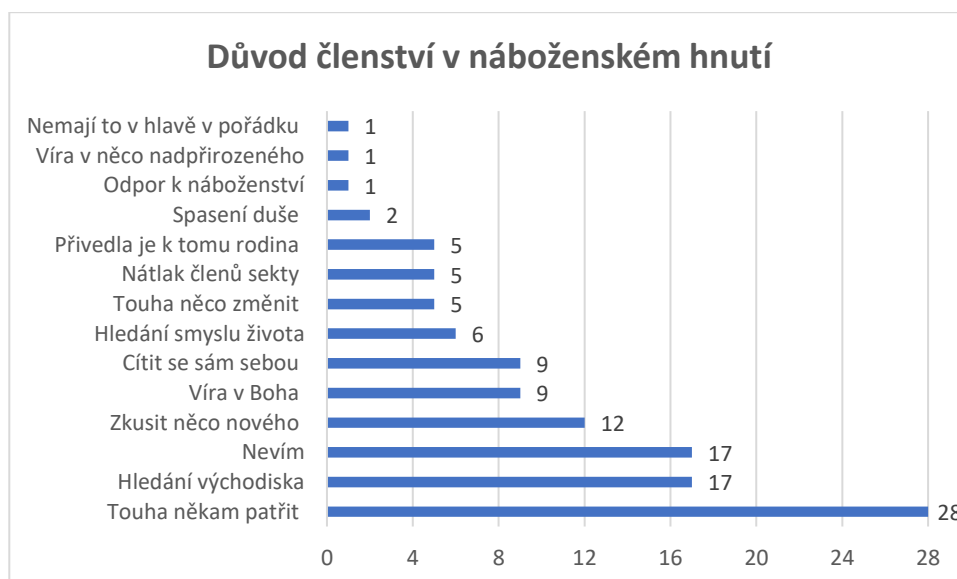
ZNALOST NÁBOŽENSKÝCH SEKT

Graf č. 12: Náboženské sekty

Graf č. 12 ukazuje, zda účastníci znají některou z uvedených náboženských sekt. Jak si lze povšimnout, nejvíce známou náboženskou sektou se stala sekta Svědkové Jehovovi, kterou zaškrtnlo dohromady 85 (72,03 %) dotazovaných. 3 (2,55 %) respondenti uvedli, že bohužel neznají žádnou z uvedených náboženských sekt.

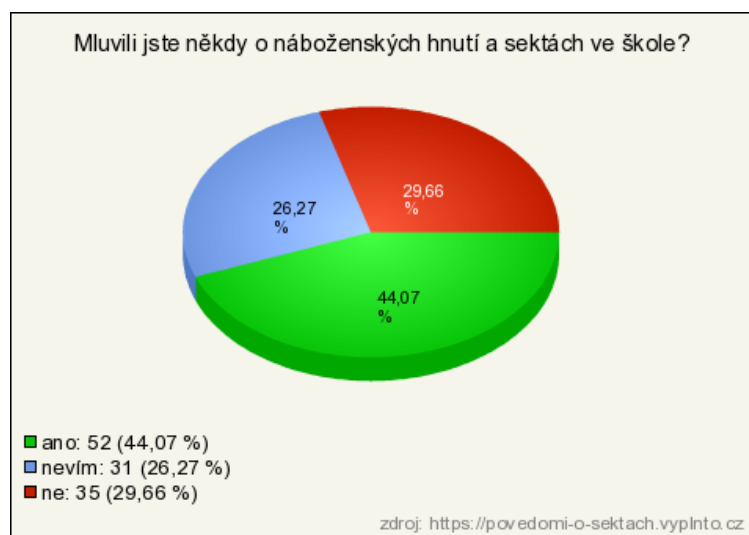
Graf č. 13: Důvod členství v náboženském hnutí

V grafu č. 13 se autorka účastníků ptala, proč si myslí, že se lidé stávají členy náboženského hnutí. Na to bylo zodpovězeno od 28 (24 %) respondentů, že si myslí, že lidé mají touhu někam patřit, a proto z tohoto důvodu vyhledávají náboženské sekty. 17 (14 %) dotazovaných uvedlo, že tím důvodem bude nejspíš hledání východiska v nějaké obtížné situaci, do které se lidé vlivem různých neočekávaných situací dostali. Panoval tu i názor od 1 (1 %) respondenta, který zmiňoval, že se lidé stávají členy sekt, protože to nemají v hlavě v pořádku.

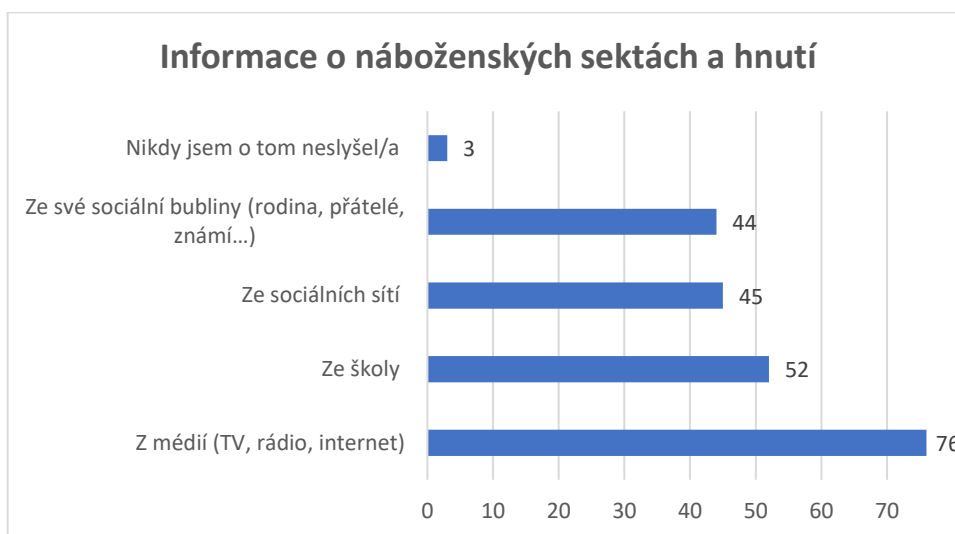
INFORMOVANOST O NÁBOŽENSKÝCH HNUTÍ A SEKTÁCH

Graf č. 14: Mluvení o náboženských hnutí a sektách ve škole

Zda respondenti někdy hovořili o náboženských hnutí a sektách ve škole, zobrazuje graf č. 14. Celkem 52 (44,07 %) dotazovaných uvedlo, že náboženská hnutí a sekty ve škole probírali. Naopak 35 (29,66 %) adeptů uvedlo, že o tomto tématu nikdy s vyučujícími nehovořili. Zbýlých 31 (26,27 %) uvedlo, že si bohužel nevzpomínají, zda o tom někdy ve škole slyšeli.

Graf č. 15: Informace o náboženských sektách a hnutí

Jak respondenti získali informace o náboženských sektách a hnutí, zobrazuje graf č. 15. Účastníci měli možnost zaškrtnout více odpovědí. Z výsledků je patrné, že nejvíce informací dotazovaní získali z médií – celkem 76 (64,4 %) jedinců zvolilo tuto možnost. Celkem 3 (2,54 %) respondenti o náboženských sektách a hnutí v životě nikdy neslyšeli.

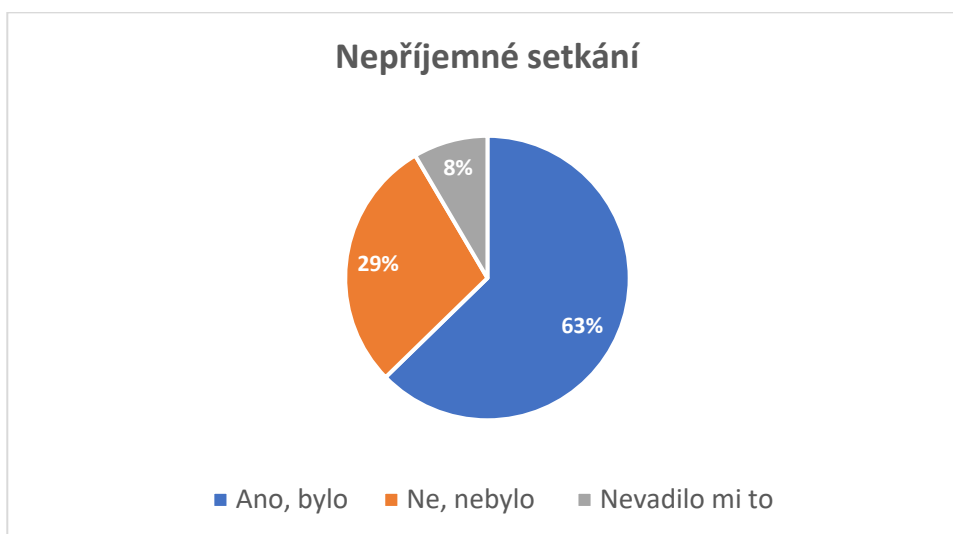
SETKÁNÍ SE S NÁBOŽENSKOU SEKTOU

Graf č. 16: Oslovení členů náboženského hnutí nebo sekty na ulici

Graf č. 16 ukazuje, zda respondenty někdy na ulici oslovili samotní členové náboženského hnutí nebo sekty. Přesně polovina – 59 (50 %) adeptů uvedla, že se na ně někdo z členů různých hnutí nebo sekty obrátil. 47 (39,83 %) dotazovaných uvedlo, že se nikdy nesetkali se situací, že by byli na ulici osloveni různou náboženskou skupinou.

Graf č. 17: Nepříjemné setkání

Respondenti, kteří odpovídali v grafu č. 16, že se již s členy náboženského hnutí či sekty někdy setkali, se autorka nadále v grafu č. 17 dotazovala, zda jim toto setkání bylo nepříjemné. 37 (63 %) dotazovaných uvedlo, že jim toto setkání bylo velmi nepříjemné. Jako příklad nejvíce udávali, že se jim nelíbilo, když jim jejich členové vnucovali svá přesvědčení, že mají také vstoupit do sekty. Naopak 17 (29 %) respondentů toto setkání považovalo za velice příjemné.

Graf č. 18: Setkání s reklamou na náboženskou sektu nebo hnutí

Zda se respondenti někdy setkali s reklamou na náboženskou sektu či hnutí, zobrazuje graf č. 18. Dohromady 47 (43,52 %) respondentů uvedlo, že se s reklamou na téma náboženských sekt či hnutí již setkali. 32 (29,63 %) dotazovaných odpovídalo, že si nejsou zcela jisti, zda se s něčím takovým ve svém životě již setkali.

3.5 Vyhodnocení hypotéz

1. Pojem sekta se stal ostře pejorativním výrazem, pod kterým si většinová společnost představí náboženskou skupinu, která má nebezpečné až deviantní chování. Nahradit pojem „sekta“ pojmem „náboženské hnutí“ bude tedy působit méně citově zabarveně a více objektivně (Vojtíšek, 2017, s. 14).

Hypotéza byla potvrzena. Pojem náboženská sekta vnímá hanlivě 29,6 % respondentů, zatímco pojem náboženské hnutí vnímá hanlivě pouze 6,78 %.

2. Podle statistik vycházejících ze sčítání lidu je sice většina Čechů nevěřících, ale sociální výzkumy tvrdí, že česká společnost věří ve velké množství nadpřirozených představ (Hamplová, 2013, s. 58).

Hypotéza byla potvrzena. Nejméně respondentů uvedlo, že věří v Boha (13,56 %), 33,9 % dotazovaných uvádí, že věří v něco nadpřirozeného

3. Svědkové Jehovovi mají největší počet členů ze všech sekt a náboženských hnutí v České republice (Český statistický úřad, 2014), proto jsou považovány za nejznámější.

Hypotéza byla potvrzena. 85 z 118 dotazovaných respondentů uvedlo, že znají náboženské hnutí Svědkové Jehovovi.

3.6 Diskuze

Otázky pro dotazníkové šetření jsem se snažila formulovat jednoduše a přesně, aby bylo jeho vyplňování pro respondenty rychlé a srozumitelné. Mým cílem bylo zjistit, jaké povědomí, znalosti a zkušenosti mají mladí lidé s náboženskými sektami a hnutími, zjistit jejich náboženské preference, z jakých zdrojů získávají informace, nebo zda jim náboženské sekty a hnutí přijdou potenciálně nebezpečné.

Pro získání těchto odpovědí jsem si vytyčila návratnost vyplněného dotazníku od alespoň 100 respondentů, což je odpovídající vzorek pro stanovení výzkumných závěrů. Práci jsem si poměrně zkomplikovala používáním otevřených otázek, na které respondenti neměli jednoznačné odpovědi, nicméně pro výzkum mají větší vypovídající hodnotu. Podle statistik vyhodnocení dotazníku zhruba 20 lidí dotazník opustilo při první otevřené otázce.

Věří respondenti v Boha?

Většina respondentů (52,54 %) žádné náboženské vyznání nemá. To odpovídá i výsledkům ze sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011, kdy se k víře nepřihlásila nebo neuvedla náboženské vyznání více než polovina obyvatelstva ČR (Český statistický úřad, 2014). Jak ale víme z předchozích kapitol práce, lidé vyznávají velké množství náboženských představ. To se odráží i v mém výzkumu, kde 33,9 % respondentů uvedlo, že věří v něco nadpřirozeného. Podle výzkumů věří v boha, či nějakou jeho formu, 25 % mladých lidí ve věku 15 až 30 let (Libor Prudký a kol. in Martinek, 2005, 73–83). Nevěřících, kteří uznávají existenci jevů, které nejdou materialisticky vysvětlit, je 40 %. Můj dotazník byl zaměřen na mladší vzorek populace, tudíž výsledky mého šetření zhruba odpovídají předchozím výzkumům.

V co konkrétně nadpřirozeného respondenti věří a kde berou informace?

Nejvíce respondentů odpovídalo, že věří v karmu nebo osud. Mladí lidé nejsou svými rodiči vedeni k církvi ani víře, ale i přesto v něco „nadpozemského“ věří. Velký trend je víra v karmu. Lidé sice nevěří v Boha jako takového, ale v karmické zákony – špatné věci se ti vrátí, karma ti to oplatí, a stejně tak za dobré věci budeš odměněn. Dalším populárním náboženským konceptem je víra v osud, kde lidé zastávají názor, že co se má stát, se stane. Mladí také věří ve vesmír, anděly, duchy a posmrtný život, satana, démony, horoskopy nebo nějakou vyšší moc.

Nejvíce informací se k mladým lidem dostane prostřednictvím médií (76 osob), ze sociálních sítí se o sektách dozvědělo 45 lidí a 44 respondentů získalo informace od rodiny, známých a přátel. Překvapilo mě, že pouze 44 % respondentů bylo informováno ze školy. Školy by měly dbát na informovanost už z důvodu, že mladí lidé, společně se seniory, patří do sociálních skupin, které nejvíce věří dezinformacím a jsou tedy i velmi snadno ovlivnitelní. Vliv na mladé osoby mají velmi často přátelé, influenceři, či hry, filmy a reklamy, kdy jde především o reklamní letáky. Celkem 44 % respondentů se setkalo s nějakou formou reklamy na propagaci náboženských sekt a hnutí.

Dnes se díky svobodě náboženského vyznání hlásí čím dál více lidí k absurdním náboženským směrům a dle mého názoru jich bude přibývat. V mém šetření například jeden z respondentů na otázku „V co konkrétně nadpřirozeného věříte?“ odpověděl: *„Věřím v to, že existuje abstraktní obecný předpis, ze kterého derivujeme subjektivní pravdy, které jsou časově a místně účinné. Společně s postupem času odkrýváme skrz falsifikaci subjektivních derivátů onoho předpisu objektivní pravdu, předpis, který řídí veškeré dění ve vesmíru. Basically věřím v matematické zákony, ale zároveň vím, že máme jen jejich fragment“.*

Dalším důvodem může být tendence obyvatelstva bagatelizovat vážné věci. Příkladem může být i fenomén Rytířů Jedi při sčítání lidu v roce 2011, kdy 15 tisíc obyvatel označilo jako své náboženské vyznání „morální hodnoty rytířů Jedi z filmové ságy Hvězdných válek (Český statistický úřad, 2014).

Co si respondenti představují pod pojmem náboženská sekta a jsou náboženské sekty a hnutí nebezpečné?

Celkem 36 % respondentů si pod pojmem sekta představí pouze náboženskou skupinu lidí. Většinou se objevovaly odpovědi: *„Skupina lidí mající stejné náboženské přesvědčení,“* nebo *„skupina lidí, která sdílí stejný, odlišný náboženský názor“.* 17 % dotazovaných sektu vnímá jako skupinu fanatiků. Výpovědi respondentů o jejich představách typu *„Skupina lidí věřící v něco nadpřirozeného, ale členem se jedinec může stát pouze pod nějakou, pro mě nesmyslnou podmínkou... třeba že pokud budu členem, nesmím pít nic jiného než vodu, do sekty musím odvádět 30 % svého měsíčního příjmu atd.“* nebo *„Seskupení lidí s daným hierarchickým řádem. Její učení zasahuje často zasahuje do všech oblastí života členů. Vystoupit ze sekty může být často velmi obtížné“* odpovídá i na otázku, zda si mladí lidé myslí, že jsou sekty nebezpečné.

54,23 % respondentů se domnívá, že jsou (28,81 % odpovědělo spíše ano a 25,42 % odpovědělo ano).

Pokud se mladý, snadno ovlivnitelný člověk dostane do vlivu nějaké sekty, je dobré být opatrný, přestože se některé skupiny zdají být neškodné a naprostá většina z nich je, mohou být i nebezpečné. Ovlivněná osoba tak pod nenápadným nátlakem slepě plní vše, co se jí řekne, přeruší sociální vazby a celkově se izoluje od většinové společnosti.

Vnímají mladí lidé rozdíly mezi pojmy náboženská sekta a náboženské hnutí?

Pojem sekta vnímá téměř polovina dotazovaných hanlivě (přesněji hanlivě a spíše hanlivě vnímá pojem náboženská sekta 49,15 % respondentů). Je to z toho důvodu, že se skandály spojené právě se sektami hodně medializovaly a dostaly se do povědomí mnoha lidí. Dalším důvodem, proč lidé pojem vnímají pejorativně, je i osobní setkání se členy na ulici, kdy to pro ně bylo nepříjemné (osobně bylo na ulici osloveno přesně 50 % dotazovaných). Respondenti ve svých odpovědích jako důvod uvádějí, že jim bylo nuceno něco, co nechtěli, byl na ně vytvářen tlak, byli neodbytní, i přes nezáměr k nim promlouvali, nebo dokonce chtěli finanční příspěvek. Příkladem může být výrok „*Přivrželec Hare Krišny po mně chtěl příspěvek, když mi bylo asi 15 - bylo mi to nepříjemné, protože jsem tehdy vůbec netušila, o co šlo, a on se místo vysvětlení jen choval rádoby přátelsky a vyptával se na můj život, takže to působilo hodně manipulativně*“.

Pojem náboženské hnutí je mladými lidmi vnímán ze 70 % neutrálně. Potvrdilo se tedy, že snaha sociologů náboženství a religionistů, opustit od pojmu sekta a nahradit ho neutrálním pojmem, není zbytečná.

Setkali se respondenti se členem náboženské sekty a jak se změnilo jeho chování po příchodu k sektě?

Pouze 22 osob uvedlo, že ve svém okolí mají někoho, kdo patří do náboženské sekty. Šest lidí pozoruje změnu chování k horšímu, u pěti se chování nijak nezměnilo, dalších 5 blízkých se chová zvláště a 2 dokonce tlačí své okolí, aby vyznávali to samé, co oni. Mezi negativní změny patří obtížná komunikace, zvýšené projevy strachu, změna vzhledu a způsobu života (například neslavení narozenin ani Vánoc), nebo dlouhé monology o víře. Je naprosto v pořádku, když se člověk svobodně rozhodne vstoupit

do náboženské sekty. Měl by si však uvědomit, že je to jeho rozhodnutí a neměl by do toho rozhodně tlačit své blízké.

Jaké znají respondenti náboženské sekty a hnutí?

Nejznámější jsou mezi mladými Svědkové Jehovovi, ví o nich 85 respondentů, což mi potvrdilo hypotézu č.3. Druhou nejznámější skupinou jsou satanisté, kteří jsou ve společnosti velmi výrazní zejména kvůli svému vzhledu. Nejvýraznější a nejvíce známí jsou v metalové subkultuře, kdy se jedná o antikulturní satanisty, kteří o existenci satana ani nepřemýšlejí, jen se snaží šokovat většinovou společnost.

Jaký si respondenti myslí, že je důvod vstupu lidí do náboženské sekty nebo hnutí?

Podle mladých lidí je nejčastějším důvodem vstupu do sekty touha někam patřit, kdy ze sociologického hlediska zejména adolescenti hledají a vymezují si své vlastní společenské postavení. Nejvíce mě zaujaly odpovědi: „hledají alternativní pravdu, která jim přinese to, co tradiční náboženství nezvládlo – jistotu“ a „aby si udrželi zdravý rozum a povědomí o sobě samém. Stát se členem náboženského hnutí je dobrý krok za sebeuvědoměním. Pomáhají člověku ukotvit se tam, kde se chce cítit sám sebou“, překvapilo mě, že i mladí lidé dokážou přemýšlet nezaujatě.

Druhou nejčastější odpovědí bylo, že lidé hledají východiska v těžkých životních situacích, kdy se snaží vyřešit své osobní problémy, kterými může být nefunkční rodina nebo sociální odloučení. Sekty dávají člověku pocit pochopení, podporu, lásku a pocit výjimečnosti a jedinečnosti.

4 ZÁVĚR

Hlavním záměrem této bakalářské práce bylo zmapovat, jaké povědomí mají mladí lidé o náboženských sektách a hnutích. Dále jsem se zabývala náboženskou scénou v České republice, také jsem zmínila její historii a vývoj. Snahou též bylo napsat práci takovým způsobem, aby mohla posloužit právě mladistvým k všeobecnému proniknutí do tohoto tématu.

V teoretické části byl popsán vývoj religiozity v České republice, jak je náboženství ukotveno v české legislativě, jakým vývojem si prošlo v minulosti, s významným zaměřením na 20. století, i v kontextu se západní Evropou. Dále byly charakterizované pojmy týkající se náboženských sekt a hnutí, jejich fungování, znaky, rozdíly, dělení a medializované kauzy, konkrétně kuřimská kauza a kauza o hnutí Sinčchondži. Také byly popsány čtyři vybrané sekty a hnutí.

V praktické části jsem díky dotazníkovému šetření zjistila, že problematika náboženských sekt a hnutí není mladým lidem cizí, prozkoumala jsem jejich náboženské preference a jejich názory a postoje k tomuto tématu.

5 POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA

MONOGRAFICKÉ PUBLIKACE:

1. ABGRALL, Jean-Marie. *Mechanismus sekt.* Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-774-7.
2. BERGER, Peter L. *Vzdálená sláva: hledání víry ve věku lehkověrnosti.* Brno: Barrister & Principal, 1997. ISBN 80-85947-18-8.
3. BUTTA, Tomáš. *90 let Církve československé husitské: sborník.* Praha: Církev československá husitská ve spolupráci s Náboženskou obcí ČČSH v Praze 1, 2010. Blahoslav (Církev československá husitská). ISBN 978-80-7000-047-2.
4. ČORNEJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce.* Praha: Práh, 2000. ISBN 80-7252-026-1.
5. DĚKANOVSKÁ, Kateřina. *Nová náboženská hnutí.* Praha: Husův institut teologických studií ve spolupráci s Vysokou školou zdravotnictva a sociální práce sv. Alžbety, detašované pracoviště Praha, 2015. ISBN 978-80-904964-8-4.
6. ENROTH, Ronald M. a kol. *Průvodce sektami a novými náboženstvími.* Praha: Návrat domů, 1994. Za novými světy. ISBN 80-85495-29-5.
7. FOJTÍČEK, M. *Světová náboženství a sekty.* Plzeň: Pedagogické centrum Plzeň, 1997. ISBN 80-7020-013-8.
8. HAMPLOVÁ, Dana. *Náboženství a nadpřirozeno ve společnosti: mezinárodní srovnání na základě empirického výzkumu ISSP (International Social Survey Programme).* Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2000. Sociological papers. ISBN 80-85950-79-0.
9. HAMPLOVÁ, Dana. *Náboženství v české společnosti na prahu 3. tisíciletí.* Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2244-6.
10. HANUŠ, Jiří. *Tradice českého katolicismu ve 20. století.* Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005. Dějiny a kultura. ISBN 80-7325-036-5.
11. HASSAN, S. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů.* Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 1994. ISBN 80-85880-03-02.
12. HORA, Ladislav. *Problematika tzv. alternativní religiozity a jejího podílu na formování životní orientace mládeže.* Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-106-4.
13. KAPLAN, Karel. *Stát a církev v Československu v letech 1948-1953.* Brno: Doplněk, 1993. Studie, materiály, dokumenty.

14. KOZEL, Roman. *Moderní marketingový výzkum*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-0966-X.
15. LÉBLOVÁ, Marta. *Církev, sekularizace, nacionalismus: první vatikánský koncil, vznik starokatolické církve a vztah katolické církve k sekularizaci a s ní souvisejícímu nacionalismu v letech 1870-1885 v českých zemích habsburské monarchie*. Brno: L. Marek, 2009. Deus et gentes. ISBN 978-80-87127-18-6.
16. LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 1997. Religionistika. ISBN 80-210-1645-0.
17. MARTINEK, Michael. *Ztracená generace?: o duchovním dialogu mezi českou mládeží a katolickou církví*. Svitavy: Trinitas, 2006. Studium (Křesťanská akademie v Římě). ISBN 80-86885-14-3.
18. MÜHLPACHR, Pavel. *Kapitoly ze sociální patologie*. Brno: Institut mezioborových studií, 2003.
19. NEŠPOR, Zdeněk R. *Náboženství v 19. století: nej církevnější století, nebo období zrodu českého ateismu?* Praha: Scriptorium, 2010. ISBN 978-80-87271-22-3.
20. NEŠPOR, Zdeněk R. *Příliš slábi ve víře: česká ne/religiozita v evropském kontextu*. Praha: Kalich, 2010. ISBN 978-80-7017-147-9.
21. NEŠPOR, Zdeněk R. *Slovník českých sociologů*. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2221-9.
22. OLECKÁ, I., IVANOVÁ, K. *Metodologie vědecko-výzkumné činnosti*. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, 2010. ISBN 978-80-87240-33-5.
23. OPATRŇY, Aleš. *Malý slovník sekt, sekty a nová náboženská hnutí v kontextu tradičních církví*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998. 143 s. ISBN 80-7192-246-3.
24. PÁNA, L., SOMR, M. *Metodologie a metody výzkumu*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-52-2.
25. PETRÁČKOVÁ, V., KRAUS, J. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0497-1.
26. POKORNÝ, V., TELCOVÁ, J. *Nebezpečí sekt*. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. ISBN 80-86568-07-5.
27. PORTERFIELD, Kay Marie. *O sektách*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997. Linka důvěry. ISBN 80-7106-233-2.
28. ŠTAMPACH, Odilo Ivan. *Přehled religionistiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-384-0.

29. VEČERKA, Radoslav. *Základy slovanské filologie a staroslověnštiny*. 4. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN 80-210-1375-3.
30. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Netradiční náboženství u nás*. Praha: Dingir, 1998. ISBN 80-902528-0-X.
31. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a jak jim porozumět*. Praha: Beta Books, 2007. Beletrie (Beta Books). ISBN 978-80-86851-64-8.
32. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženství a násilí*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. Religionistika. ISBN 978-80-246-2861-5.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

1. ALLANSDOTTIR, Agnes. GASKELL, George. STARES, Sally. *Europeans and biotechnology in 2010, Winds of change?* Directorate-General for Research and Innovation (European Commission), Publications Office of the EU. [online]. 26.10.2010 [cit. 15.05.2021] Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f6d68ade-4b6b-4135-89a7-e7363e156f3e>.
2. BÁRTOVÁ, Eliška. *Je Anička Barbora? Kauza Kuřim se znovu zapletla* - Zprávy - Aktuálně.cz [online]. 22.05.2007 [cit. 05.06.2021]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/je-anicka-barbora-kauza-kurim-se-znovu-zapletla/r~i:article:429069/?fbclid=IwAR1FqqDQqVPUMVQZoXjxf4iHKO6Q4lpBbmPJwiaXXRtnDFfdkbPcp1Xil5I>.
3. BULLIVANT, Stephen. *Europe's Young Adults and Religion*. St. Mary's University Twickenham London. Benedict XVI Centre for Religion and Society. [online]. 2018 [cit. 06.06.2021]. Dostupné z: <https://www.stmarys.ac.uk/research/centres/benedict-xvi/docs/2018-mar-europe-young-people-report-eng.pdf>.
4. CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ. *O nás* [online]. Praha, 2021 [cit. 08.05.2021]. Dostupné z: <https://cz.cirkevjezisekrista.org/about>.
5. CÍRKEV SATANOVA. *66 otázek a odpovědí – Církev Satanova* [online]. 2019 [cit. 05.06.2021]. Dostupné z: <http://cirkev Satanova.cz/66-otazek-a-odpovedi/>.
6. CÍRKEV SATANOVA. *Historické události, které předcházely založení Prvního Česko – Slovenského Chrámu Církve Satanovy (od roku 1989 do roku 2005) – Církev Satanova* [online]. 2019 [cit. 05.06.2021]. Dostupné z:

- <http://cirkev Satanova.cz/historicke-udalosti-ktere-predchazely-zalozeni-prvniho-cesko-slovenskeho-chramu-cirkve-satanovy-od-roku-1989-do-roku-2005/>.
7. COOPERMAN, Alan. SAHGAL, Neha. SCHILLER Anna. *Religious Belief and National Belonging in Central and Eastern Europe*. Washington, DC: Pew Research Center. [online]. 10.05.2017 [cit. 14.05.2021]. Dostupné z: <https://www.pewforum.org/2017/05/10/religious-belief-and-national-belonging-in-central-and-eastern-europe/>.
 8. ČESKOBRASTRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. *Od vzniku církve*. Českobratrská církev evangelická. [online]. 07.11.2016 [cit. 13.05.2021]. Dostupné z: <https://www.e-cirkev.cz/category/kdo-jsme/historie/od-vzniku-cirkve/>.
 9. DRAHOŠ, Denis. *Násilí nepochází z náboženství, ale z člověka* – Pražský deník. [online]. 02.12.2016 [cit. 05.06.2021]. Dostupné z: <https://prazsky.denik.cz/pribeh-prazana/nasili-nepochazi-z-nabozenstvi-ale-z-cloveka-20161202.html>.
 10. ECHO 24, *Mormoni mění pravidla. Církev nově dovolí křtít děti lesbiček, gayů či bisexuálů*. Echo24.cz - Názorový deník [online] Praha, 05.04.2019 [cit. 07.05.2021]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/Spnrrn/mormoni-meni-pravidla-cirkev-nove-dovoli-krtit-deti-lesbicek-gayu-ci-bisexualu>.
 11. HAMPLOVÁ, Ludmila. *Hnutí Grálů chystá žalobu na Mf Dnes* [online]. Praha, 2021 [cit. 16.06.2021]. Dostupné z: <https://domaci.ihned.cz/c1-21216480-hnuti-gralu-chysta-zalobu-na-mf-dnes>.
 12. HELLER, Jakub. *Když odejdeš, skončíš v pekle. Tajemná sekta už ulovila desítky českých dívek* - Zprávy - Aktuálně.cz [online]. 03.01.2021 [cit. 05.06.2021]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/utajena-krestanska-sekta-v-praze-lovi-ovecky-za-pomoci-lzi-a/r~3a1c7d0820cc11ea84c6ac1f6b220ee8/>.
 13. <https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/17022014a04.pdf/5c2d880d-2f08-489c-9a8f-ee68b0e3d750?version=1.0>.
 14. JANDOUREK, Jan. *Jak to Marx myslel s tím náboženstvím jako opiem lidstva*. Magazín Christnet.eu – zpravodajství, názory, teologie, kultura. [online]. 21.05.2018. [cit. 13.05.2021]. Dostupné z: https://www.christnet.eu/clanky/6067/jak_to_marx_myslel_s_tim_nabozenstvim_jako_opiem_lidstva.url.

15. KAŇÁK, Bohdan. *Stručná historie. Církev československá husitská*. [online]. 21.01.2007 [cit. 14.05.2021] Dostupné z: <https://www.ccsch.cz/view.php?id=18>.
16. KINDLOVÁ, Veronika. *Socialistické Velikonoce bez náboženství a s důrazem na budování*. Český rozhlas Plus [online]. 05.04.2021. [cit. 30.04.2021] Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/socialisticke-velikonoce-bez-nabozenstvi-a-s-durazem-na-budovani-6518397>.
17. KUDY Z NUDY. *Letos uplyne 30 let od svatořečení Anežky České*. Kudy z nudy, CzechTourism. [online] 12.11 2019 [cit. 15.05.2021] Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktuality/800-let-od-narozeni-svate-anezky-ceske>.
18. LUŽNÝ, D., NAVRÁTILOVÁ, J. *Náboženství a sekularizace v České republice*. Brno: Ústav religionistiky FF MU, [online]. 1999. [cit. 07.05.2021] Dostupné z: http://snem.cirkev.cz/download/Luzny.htm#_ftn1.
19. MARTÍNEK, Michael. *Religiozita a spiritualita české mládeže*. Studia theologica. [online]. 2006 [cit. 13.05.2021] Dostupné z: <https://studiatheologica.eu/pdfs/sth/2006/03/06.pdf>.
20. ODBOR STATISTIKY OBYVATELSTVA. *Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu. Změny struktury obyvatel podle víry v letech 1991, 2001 a 2011*. Praha, Český statistický úřad. [online]. 2021 [cit. 13.05.2021] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/17022014a01.pdf/1dc65aec-0fb6-4513-ab65-d3beb0141b35?version=1.0>.
21. ODBOR STATISTIKY OBYVATELSTVA. *Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu. Základní charakteristiky vybraných církví k 26.3.2011*. Praha, Český statistický úřad. [online]. 2014 [cit. 13.05.2021]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20548145/4032120119.pdf/c9ea4059-9b9e-467c-8991-1233334b535e?version=1.0>.
22. ODBOR STATISTIKY OBYVATELSTVA: *Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu. Obyvatelstvo podle náboženského vyznání a pohlaví v letech 1921, 1930, 1950, 1991 a 2001*. Praha, Český statistický úřad. [online]. 2021 [cit. 13.05.2021] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20548145/4032120119.pdf/c9ea4059-9b9e-467c-8991-1233334b535e?version=1.0>.
23. OFICIÁLNÍ STRÁNKY SVĚDKŮ JEHOVOVÝCH. *Jak je činnost svědků Jehovových financována? Způsoby, jak přispět*. Náboženská společnost Svědkové Jehovovi, Praha. [online]. 2021 [cit. 13.05.2021]. Dostupné z: <https://www.jehovawitnesses.cz/>

<https://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/caste-otazky/dary-celosvetova-cinnost-finance-penize/>.

24. OFICIÁLNÍ STRÁNKY SVĚDKŮ JEHOVOVÝCH. *Kdo jsou svědkové Jehovovi? | O svědcích Jehovových*. Náboženská společnost Svědkové Jehovovi, Praha. [online]. 2021 [cit. 13.05.2021]. Dostupné z: <https://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/>.
25. ONDRUŠKOVÁ, Pavla. *V Kuřimi je náboženství jen zástěrka, tvrdí odborník na sekty*. Zpravodajství iDNES.cz. [online]. 27.02.2008 [cit. 05.06.2021]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/v-kurimi-je-nabozenstvi-jen-zasterka-tvrdi-odbornik-na-sekty.A080227_112754_domaci_itu.
26. *Rejstříky registrovaných církví a náboženských společností a dalších právnických osob* [online databáze]. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2016. [cit. 13.05.2021]. Dostupný z: http://www3.mkcr.cz/cns_internet/.
27. REPORTÉŘI AKTUÁLNĚ.CZ. *Kuřimská kauza: Přehledně, jak jen to jde - Zprávy - Aktuálně.cz* [online]. 09. 03. 2009 [cit. 06.06.2021]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/kurimska-kauza-prehledne-jak-jen-to-jde/r~i:article:430002/>.
28. REPORTÉŘI AKTUÁLNĚ.CZ. *Sekta. - Aktuálně.cz*. [online]. 08. 01. 2021 [cit. 08.06.2021]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/kultura/sekta/r~i:wiki:2577/>.
29. ŠTAMPACH, Ivan I. *Sekty netýrají děti – Zpravodajství iDNES.cz*. [online]. 22.05.2007 [cit. 15.05.2021]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/sekty-netyrají-deti.A070521_201300_nazory_mia.
30. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Náboženství a sekty v České republice*. [online]. 1998. [cit. 13.05.2021] Dostupné z: http://charlijen.net/wp-content/uploads/N%C3%A1bo%C5%BEenstv%C3%AD_a_sekty_v_%C4%8CR.pdf.

INTERNETOVÉ ČASOPISY:

1. BROTÁNKOVÁ, Helena. Religiozita v České republice v církevních statistikách. *Časopis pro teoretické a praktické otázky teologie*. 2004/5. ISSN:0862-6944 Dostupné z: <https://www.teologicketexty.cz/casopis/2004-5/Religiozita-v-Ceske-republice-v-cirkevnych-statistikach.html>.
2. LÉBLOVÁ, Marta. Sekularizace v 19. století a první vatikánský koncil. *Theologická revue*. 2013/4. str. 360 – 366. ISSN:1211-7617.
3. TRILOKÁTMA, Dás. Dospívání Kršnových oddaných. *Dingir*. 2010/2. str. 48–49. ISSN 1212-1371. Dostupné z: <https://dingir.cz/archiv/Dingir210.pdf>.
4. VLČEK, Vojtěch. Krev mučedníků je semenem nových křesťanů. *Katolický týdeník*. 2011/13. ISSN 0662-5557. Dostupné z: <https://www.katyd.cz/clanky/krev-mucedniku-je-semenem-novych-krestanu.html>.
5. VOJTÍŠEK, Zdeněk. Co se slovem sekta. *Dingir*. 2004/4, str. 5-6. ISSN 1212-1371. Dostupné z: <https://dingir.cz/archiv/Dingir404.pdf>.
6. VOJTÍŠEK, Zdeněk. Náboženství a sekty v České republice. [online].1998. Dostupné z: http://charlijen.net/wpcontent/uploads/N%C3%A1bo%C5%BEenstv%C3%AD_a_sekty_v_%C4%8CR.pdf.
7. VOJTÍŠEK, Zdeněk. Nové nebe na zemi. *Dingir*. 2015/3. ISSN 1212-1371. Dostupné z: https://www.dingir.cz/cislo/15/3/nove_nebe_na_zemi.pdf.

ZÁKONY:

1. Listina základních práv a svobod, usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
2. *Modus vivendi*. Úmluva mezi republikou československou a Svatou stolicí sjednaná v lednu 1928. Dostupné z: <http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/modus.html>.
3. *Všeobecná deklarace lidských práv*. b.m.: Společnost pro lidská práva, 1968.
4. Zákon č. 3 ze dne 7. ledna 2002 o svobodě náboženského vyznání a postavení církvích a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o

- církvích a náboženských společnostech). In: *Sbírka zákonů*. 2002, částka 2, s. 83-96.
5. Zákon č. 89 ze dne 22. března 2012 nový občanský zákoník. In *Sbírka zákonů*. 2012, částka 33.
 6. Zákon č. 93 ze dne 6. prosince 1951 o státním svátku, o dnech pracovního klidu a o památných a významných dnech. In: *Sbírka zákonů*. 1951, částka 47.

6 SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Pohlaví.....	40
Graf č. 2: Věk účastníků	40
Graf č. 3: Místo bydliště	41
Graf č. 4: Víra v Boha.....	42
Graf č. 5: Víra v něco nadpřirozeného.....	43
Graf č. 6: Vnímání pojmu náboženská sekta	43
Graf č. 7: Pojem náboženská sekta	44
Graf č. 8: Pojem náboženské hnutí	45
Graf č. 9: Bezpečnost náboženských sekt.....	45
Graf č. 10: Člen náboženské sekty	46
Graf č. 11: Změna chování po vstupu do sekty	46
Graf č. 12: Náboženské sekty	47
Graf č. 13: Důvod členství v náboženském hnutí.....	47
Graf č. 14: Mluvení o náboženských hnutí a sektách ve škole.....	48
Graf č. 15: Informace o náboženských sektách a hnutí	49
Graf č. 16: Oslovení členů náboženského hnutí nebo sekty na ulici	49
Graf č. 17: Nepříjemné setkání	50
Graf č. 18: Setkání s reklamou na náboženskou sektu nebo hnutí	50

7 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Seznam registrovaných církví a náboženských společností v České republice

Příloha č. 2: Seznam náboženských společností před rokem 1989

Příloha č. 3: Dotazníkové šetření

Příloha č. 1: Seznam registrovaných církví a náboženských společností v České republice

1. Apoštolská církev
2. Armáda spásy - církev
3. Bratrská jednota baptistů
4. Buddhismus Diamantové cesty linie Karma Kagjü
5. Církev adventistů sedmého dne
6. Církev bratrská
7. Církev československá husitská
8. Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů v České republice
9. Církev Křesťanské společenství
10. Církev Nová naděje
11. Církev Nový Život
12. Církev Oáza
13. Církev řeckokatolická
14. Církev římskokatolická
15. Církev Slovo života
16. Církev Svatého Řehoře Osvětitel
17. Církev víry
18. Církev živého Boha
19. Českobratrská církev evangelická
20. Evangelická církev augsburského vyznání v České republice
21. Evangelická církev metodistická
22. Federace židovských obcí v České republice
23. Jednota bratrská
24. Kněžské bratrstvo svatého Pia X
25. Křesťanské sbory
26. Luterská evangelická církev a. v. v České republice
27. Mezinárodní společnost pro vědomí Krišny, Hnutí Hare Krišna
28. Náboženská společnost českých unitářů
29. Náboženská společnost Svědkové Jehovovi
30. Novoapoštolská církev v České republice
31. Obec křesťanů v České republice
32. Pravoslavná církev v českých zemích

33. Ruská pravoslavná církev, podvorje patriarchy moskevského a celé Rusi v České republice
34. Slezská církev evangelická augsburského vyznání
35. Společenství baptistických sborů
36. Společenství buddhismu v České republice
37. Společenství Josefa Zezulky
38. Starokatolická církev v České republice
39. Théravádový buddhismus
40. Ústředí muslimských obcí
41. Višva Guru Díp Hindu Mandir – české hinduistické společenství
42. Višva Nirmala Dharma

Příloha č. 2: Seznam náboženských společností před rokem 1989

1. Apoštolská církev ČR
2. Bratrská jednota baptistů
3. Církev adventistů sedmého dne
4. Církev bratrská
5. Církev československá husitská
6. Církev řeckokatolická
7. Církev římskokatolická
8. Českobratrská církev evangelická
9. Evangelická církev augsburského vyznání v ČR
10. Evangelická církev metodistická
11. Federace židovských obcí v ČR
12. Jednota bratrská
13. Křesťanské sbory
14. Náboženské společnosti československých unitářů
15. Novoapoštolská církev v ČR
16. Pravoslavná církev v českých zemích
17. Slezská církev evangelická augsburského vyznání
18. Starokatolická církev

Příloha č. 3: Dotazníkové šetření

- 1) Váš věk:
.....

- 2) Vaše pohlaví:
 - a) žena
 - b) muž
 - c) jiné

- 3) Místo bydliště:
 - a) obec do 1 000 obyvatel
 - b) obec do 3 000 obyvatel
 - c) obec do 5 000 obyvatel
 - d) obec do 10 000 obyvatel
 - e) obec do 50 000 obyvatel
 - f) obec nad 50 000 obyvatel

- 4) Jste věřící?
 - a) ano, věřím v Boha
 - b) ano, věřím v něco nadpřirozeného (např. v karmu, horoskopy, amulety...)
 - c) ne, nevěřím v nic

- 5) Pokud věříte v něco nadpřirozeného, co to je?
.....

- 6) Jak vnímáte pojem náboženská sekta?
 - a) kladně
 - b) spíše kladně
 - c) neutrálně
 - d) spíše hanlivě
 - e) hanlivě

- 7) Co si představujete pod pojmem náboženská sekta?
.....

- 8) Jak vnímáte pojem náboženské hnutí?
- a) kladně
 - b) spíše kladně
 - c) neutrálně
 - d) spíše hanlivě
 - e) hanlivě
- 9) Myslíte si, že jsou náboženské sekty nebezpečné?
- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
- 10) Znáte někoho, kdo patří do sekty?
- a) ano
 - b) ne
 - c) nevím
- 11) Pokud ano, jak se změnilo jeho chování po příchodu k sektě?
.....
- 12) Jaké znáte náboženské sekty? *Zaškrtněte.*
- a) Svědkové Jehovovi
 - b) Satanisté
 - c) Hare Krišna
 - d) Mormoni
 - e) Rastafariáni
 - f) Vesmírní lidé
 - g) Scientologická církev
 - h) Rodina
 - i) New Age
 - j) Hnutí Grálů
 - k) Sahaja Joga
 - l) Imanuelité
 - m) Samaritáni
 - n) Jiné:

- 13) Proč myslíte, že se lidé stávají členy náboženského hnutí?
.....
- 14) Mluvili jste někdy o náboženských hnutích a sektách ve škole?
a) ano
b) ne
c) nevím
- 15) Odkud máte informace o náboženských sektách a hnutích?
a) z médií (TV, rádio, internet)
b) ze školy
c) ze sociálních sítí
d) ze své sociální bubliny (rodina, přátelé, známí...)
e) jiné:
- 16) Oslovili Vás členové nějakého náboženského hnutí nebo sekty na ulici?
a) ano
b) ne
c) nevím
- 17) Pokud ano, bylo Vám to nepříjemné? Proč?
.....
- 18) Setkali jste se někdy s reklamou na náboženskou sektu a hnutí?
a) ano
b) ne
c) nevím